Euroopa Parlament
2024-2029

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0215

Komisjoni 2025. aasta aruanne Türgi kohta

Euroopa Parlamendi 17. juuni 2026. aasta resolutsioon, mis käsitleb komisjoni 2025. aasta aruannet Türgi kohta (2025/2256(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 17.–18. aprilli 2024. aasta, 30. juuni 2023. aasta, 23. juuni 2022. aasta, 24. juuni 2021. aasta ja 12. detsembri 2019. aasta järeldusi ning kõiki varasemaid asjakohaseid nõukogu ja Euroopa Ülemkogu järeldusi,

– võttes arvesse, et Türgi on Euroopa Nõukogu ja NATO liige,

– võttes arvesse Euroopa Liidu ja Türgi Vabariigi vahelist riigis ebaseaduslikult elavate isikute tagasivõtmise lepingut[1] (ELi ja Türgi tagasivõtuleping),

– võttes arvesse Euroopa Ülemkogu liikmete 25. märtsi 2021. aasta avaldust Türgi kohta,

– võttes arvesse nõukogu ELi ja Türgi 18. märtsi 2016. aasta avaldust ning Euroopa Ülemkogu 29. novembri 2015. aasta avaldust,

– võttes arvesse Türgiga peetavate ELi läbirääkimiste raamistikku, mis võeti vastu 3. oktoobril 2005. aastal,

– võttes arvesse Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide 21. septembri 2005. aasta deklaratsiooni pärast avaldust, mille Türgi tegi 29. juulil 2005. aastal, kui allkirjastas Ankara lepingu lisaprotokolli,

– võttes arvesse nõukogu 11. detsembri 2006. aasta ja 6. märtsi 2020. aasta järeldusi ning 21.–22. juunil 1993. aastal Kopenhaagenis toimunud Euroopa Ülemkogu eesistujariigi järeldusi, mida tuntakse ka Kopenhaageni kriteeriumidena,

---

[1] ELT L 134, 7.5.2014, lk 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2014/252/oj.

– võttes arvesse nõukogu eesistujariigi 16. detsembri 2025. aasta järeldusi laienemise kohta ning nõukogu 17. detsembri 2024. aasta ja 12. detsembri 2023. aasta järeldusi,

– võttes arvesse Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsioonis kajastatud rahvusvahelist mereõigust, millega kehtestatakse merepiirkondi ja rannikuriikide suveräänseid õigusi reguleeriv õigusraamistik,

– võttes arvesse komisjoni 4. novembri 2025. aasta teatist „2025. aasta teatis ELi laienemispoliitika kohta“ (COM(2025)0690) ja sellele lisatud komisjoni talituste töödokumenti „2025. aasta aruanne Türgi kohta“ (SWD(2025)0756),

– võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja 24. aprilli 2024. aasta eriaruannet 06/2024 „Türgi pagulasrahastu – Kasulik pagulastele ja vastuvõtvatele kogukondadele, kuid selle mõju ja kestlikkus ei ole veel tagatud“,

– võttes arvesse komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 29. novembri 2023. aasta ja 22. märtsi 2021. aasta ühisteatisi ELi ja Türgi vaheliste poliitiliste, majandus- ja kaubandussuhete olukorra kohta (JOIN(2023)0050 ja JOIN(2021)0008),

– võttes arvesse komisjoni 25. septembri 2025. aasta teatist „Üheksas aastaaruanne Türgi pagulasrahastu kohta“ (COM(2025)0517),

– võttes arvesse Euroopa Regioonide Komitee 3. aprilli 2025. aasta resolutsiooni Türgi linnapeade vahistamise ja kohaliku demokraatia ründamise kohta Türgis,

– võttes arvesse Euroopa Regioonide Komitee 5. märtsi 2026. aasta arvamust „2025. aasta laienemispakett – Lääne-Balkani riigid ja Türgi“,

– võttes arvesse rahvusvahelise õiguse aluspõhimõtteid ja ÜRO põhikirja, 1977. ja 1979. aasta kõrgetasemelisi kokkuleppeid Küprose kahe kogukonna juhtide vahel ning ÜRO Julgeolekunõukogu asjakohaseid resolutsioone Küprose kohta, sealhulgas 4. märtsi 1964. aasta resolutsiooni 186 (1964), milles kinnitatakse Küprose Vabariigi suveräänsust, resolutsiooni 541 (1983) ja 11. mai 1984. aasta resolutsiooni 550 (1984) separatistliku tegevuse kohta Küprosel, 25. novembri 1992. aasta resolutsiooni 789 (1992), ÜRO Julgeolekunõukogu eesistuja 23. juuli 2021. aasta avaldust Varosha kohta, ÜRO Julgeolekunõukogu eesistuja avaldust ja ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioone ÜRO rahuvalvejõudude kohta Küprosel, mille mandaati pikendati resolutsiooniga 2815 (2026) 31. jaanuarini 2027,

– võttes arvesse Euroopa inimõiguste konventsiooni artiklit 46, milles on sätestatud, et konventsiooniosalised kohustuvad järgima Euroopa

Inimõiguste Kohtu lõplikku otsust kõigis nende osalusega kohtuasjades, ning sellest tulenevat Türgi kohustust rakendada kõiki Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuseid,

– võttes arvesse Euroopa Nõukogu ministrite komitee asjaomaseid resolutsioone,

– võttes arvesse Euroopa Nõukogu Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Kongressi 27. märtsi 2025. aasta deklaratsiooni 12(2025) „Dismissals of Mayors in Türkiye“ (Linnapeade vallandamine Türgis),

– võttes arvesse Euroopa Nõukogu Veneetsia komisjoni 9.–10. oktoobri 2025. aasta istungil vastu võetud aruannet linnapeade eelvangistuse mõju kohta kohalikule demokraatlikule valitsemistavale,

– võttes arvesse Piirideta Reporterite avaldatud 2025. aasta maailma ajakirjandusvabaduse indeksit,

– võttes arvesse projekti Media Freedom Rapid Response avaldatud 2025. aasta seirearuannet,

– võttes arvesse ÜRO konventsiooni naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta ja Istanbuli konventsiooni,

– võttes arvesse Transparency Internationali 2025. aasta korruptsioonitaju indeksit, mis avaldati 10. veebruaril 2026,

– võttes arvesse Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) 22. novembri 2025. aasta dokumenti „Republic of Türkiye: Staff Concluding Statement of the 2025 Article IV Mission“ (Türgi Vabariik: IV artikli kohast 2025. aasta missiooni käsitlev lõppavaldus),

– võttes arvesse Maailma Majandusfoorumi 11. juunil 2025. aastal avaldatud 2025. aasta üleilmset aruannet soolise ebavõrdsuse kohta,

– võttes arvesse UNESCO 10. juuli 2020. aasta avaldust Hagia Sophia kohta ning UNESCO maailmapärandi komitee otsuseid 44 COM 7B.58 (2021) ja 45 COM 7B.58 (2023) Istanbuli ajalooliste vaatamisväärsuste kohta, mis võeti vastu vastavalt komitee 44. ja 45. istungjärgul,

– võttes arvesse oma 11. märtsi 2026. aasta resolutsiooni ELi laienemisstrateegia kohta[2],

– võttes arvesse oma 29. veebruari 2024. aasta resolutsiooni ELi integratsiooni süvendamise kohta tulevast laienemist silmas pidades[3],

---

2 Vastuvõetud tekstid, P10_TA(2026)0077.

3 ELT C, C/2024/6746, 26.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6746/oj.

– võttes arvesse oma 12. veebruari 2026. aasta resolutsiooni välisajakirjanike ja kristlaste sihipärase väljasaatmise kohta Türgist riikliku julgeoleku ettekäändel[4],

– võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Türgi kohta,

– võttes arvesse oma resolutsioone Küprose kohta,

– võttes arvesse oma 15. aprilli 2015. aasta resolutsiooni Armeenia genotsiidi 100. aastapäeva kohta[5],

– võttes arvesse kodukorra artiklit 55,

– võttes arvesse väliskomisjoni raportit (A10-0106/2026),

A. arvestades, et Türgi on jätkuvalt ELiga ühinemise kandidaatriik; arvestades, et ELi liikmesus on jätkuvalt Türgi valitsuse korduvalt väljendatud poliitiline eesmärk, kuigi lõhe Euroopa Liidu lepingu artiklis 2 sätestatud väärtuste ja põhimõtete ning mõne ELi poliitikavaldkonnaga üha süveneb; arvestades, et Türgi peab usutavalt tõendama, et peab oluliseks tihedamaid suhteid ja kooskõla Euroopa Liiduga, Kopenhaageni kriteeriumide, sealhulgas ELi välis- ja julgeolekupoliitika austamist ja järgimist, suhete normaliseerimist kõigi ELi liikmesriikidega ning ELi ja kõigi selle liikmesriikidega heanaaberlike suhete jätkamist ja säilitamist, et oma Euroopa perspektiivile taas hoog sisse saada; arvestades, et Türgil on korduvalt palutud hoiduda mis tahes meetmetest, millega rikutakse kõigi ELi liikmesriikide suveräänsust ja suveräänseid õigusi ning mis on vastuolus rahvusvahelise ja ELi õigusega;

B. arvestades, et ELi ühinemisläbirääkimised on alates 2018. aastast õigusriigi ja demokraatia olukorra halvenemise tõttu Türgis ning tollaste pingeliste kahepoolsete suhete kontekstis sisuliselt seiskunud;

C. arvestades, et oma viimases, 2025. aasta eduaruandes tuvastas komisjon Türgis taas tõsise tagasilanguse õigusriigi järgimisel ja inimõiguste olukorra halvenemise ning tõstatas küsimusi demokraatlike aluspõhimõtete järgimise kohta võrreldes eelmise aruandeperioodiga 2024. aastal;

D. arvestades, et kohtusüsteemi sõltumatuse olukord on endiselt eriti murettekitav, hoolimata 11 kohtusüsteemipaketist, mille Türgi valitsus on alates 2019. aastast vastu võtnud; arvestades, et riigi põhiseaduslik kord on ohus, kuna konstitutsioonikohtu autoriteeti õõnestavad madalama astme kohtud, kes keelduvad selle otsuseid rakendamast;

---

4 Vastuvõetud tekstid, P10_TA(2026)0047.
5 ELT C 328, 6.9.2016, lk 2.

E. arvestades, et seaduse ees on selgelt olemas topeltstandardid, mida tõendab sarnaste juhtumite väga erinev käsitlemine, eelkõige poliitilistes või suure meediakajastusega kohtumenetlustes või kohtuasjades, mis on seotud riigiametnike solvamise eest esitatud süüdistustega;

F. arvestades, et Türgi on süstemaatiliselt kasutanud kriminaalõigust ja terrorismivastaseid seadusi valitud ametnike, opositsioonipoliitikute ja inimõiguste kaitsjate mahasurumiseks; arvestades, et viimasel ajal võib täheldada demokraatlike standardite ja protsesside tõsist halvenemist Türgis, nii kohalikul kui ka riiklikul tasandil, mis on tingitud kohtuotsustest ja valitsuse survest opositsiooni linnapeadele ja omavalitsustele; arvestades, et alates 2024. aasta märtsi kohalikest valimistest on vahistatud ja tagandatud ametist vähemalt 39 opositsioonierakondade linnapead (29 Vabariiklikust Rahvaparteist (CHP) ning 10 Võrdõiguslikkuse ja Demokraatia Rahvaparteist (DEM)); arvestades, et 13 juhul asendati linnapead valitsuse määratud usaldusisikutega;

G. arvestades, et pärast pikka kohtumenetlust tegi Ankara piirkondlik apellatsioonikohus 21. mail 2026 otsuse CHP 2023. aasta erakonna kongressi täieliku tühisuse kohta (mutlak butlan), tühistades sellega valimised, mille tulemusel oli Özgür Özel saanud erakonna esimeheks ja nimetatud ametisse erakonna praegune juhtkond; arvestades, et hoolimata menetluses olevatest võimalikest kaebustest kaasnes selle kohtuotsusega konkreetne kohtumäärus, et valitud juhtkond tegelikult ametist vabastada ja anda selle volitused üle endisele esimehele Kemal Kılıçdaroğlule ja eelmisele erakonnakogule; arvestades, et kolm päeva hiljem, 24. mail 2026 ründas Türgi märulipolitsei Kılıçdaroğlu endise esimehe meeskonna taotlusel Ankaras CHP peakontorit, kasutades pisargaasi ja vägivalda, et täita kohtuotsust, millega valitud juht tagandati ja ennistati eelmine;

H. arvestades, et demokraatlikult valitud Istanbuli linnapea Ekrem İmamoğlu on alates 19. märtsist 2025 vangis valesüüdistuste alusel, millel on poliitilise surve tunnused, millega rikutakse jõhkralt kriminaalõiguse aluspõhimõtteid, nagu isikliku vastutuse põhimõte; arvestades, et seda peetakse üldiselt katseks kõrvaldada poliitiliselt peamine opositsioonikandidaat järgmistel presidendivalimistel;

I. arvestades, et Türgi Suures Rahvuskogus on praegu menetluses ligikaudu 800 toimikut, milles taotletakse praeguste parlamendiliikmete puutumatuse äravõtmist; arvestades, et valdav osa neist puudutab opositsioonierakondade, peamiselt erakonna DEM ja CHP parlamendiliikmeid;

J. arvestades, et Türgi on Euroopa Nõukogu liige ja seetõttu on Euroopa Inimõiguste Kohtu otsused talle õiguslikult siduvad; arvestades, et kuna Türgi ei ole kohaldanud Euroopa Inimõiguste Kohtu tähtsaid otsuseid, on Türgi suhtes käimas enneolematu

rikkumismenetlus; arvestades, et Türgi on järjepidevalt nende riikide hulgas, kus kõige sagedamini rikutakse Euroopa inimõiguste konventsiooniga kaitstud inimõigusi ja põhivabadusi; arvestades, et 2026. aasta jaanuaris oli Euroopa Inimõiguste Kohtus menetluses kõige rohkem kohtuasju Türgi suhtes, moodustades üle ühe kolmandiku Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtuasjade koguarvust;

K. arvestades, et Freedom House'i aruandes liigitub Türgi kategooriasse „mittevaba" ja Türgi on üks riikidest, kus vabaduse tase on viimase 11 aasta jooksul maailmas kõige rohkem langenud; arvestades, et 2025. aasta maailma ajakirjandusvabaduse indeks näitab olukorra edasist halvenemist ja seab Türgi ajakirjandusvabaduse osas 180 riigi seas 159. kohale, kusjuures aruandes rõhutatakse, et autoritaarsus on Türgis tõusuteel, meedia mitmekesisus seatakse kahtluse alla ja kriitikute õõnestamiseks kasutatakse kõikvõimalikke vahendeid; arvestades, et Piirideta Reporterite ja BIA meediaseire aruannete kohaselt vangistati 2025. aastal 20–29 ajakirjanikku, kolme ajakirjanikku hoiti mitu kuud koduarestis ja kümnete ajakirjanike suhtes kohaldati kohtulikku kontrolli viisil, millega rikuti nende liikumisvabadust; arvestades, et samal ajavahemikul peeti kinni või toodi politsei poolt ülekuulamiseks sunniviisiliselt kohale kokku 58 ajakirjanikku;

L. arvestades, et Türgi oli 2025. aasta ülemaailmses soolise ebavõrdsuse indeksis 146 riigi seas 135. kohal, mis annab tunnistust tõsisest soolisest ebavõrdsusest ja süsteemsetest puudustest naiste õiguste kaitsmisel; arvestades, et platvormi We Will Stop Femicide andmetel oli 2025. aastal 297 kahtlast naiste surmajuhtumit ja 294 naisetappu, muude allikate kohaselt oli see arv koguni 420; arvestades, et 2025. aastal suurenes Türgis naiste kahtlaste surmajuhtumite arv rekordiliselt; arvestades, et naisetapu kohta põhjaliku ametliku andmekogumissüsteemi puudumine on endiselt tõsine probleem; arvestades, et OECD tasandil on Türgi üks kõige suurema naistevastase vägivalla levikuga riike;

M. arvestades, et kohalike inimõigusorganisatsioonide IHD ja TIHV andmetel ulatus vangide arv Türgis 2. detsembri 2025. aasta seisuga rekordilise 433 543 kinnipeetavani, mis on võrreldes viimase kahe aastakümnega seitsmekordne kasv, ning 460 921 inimese suhtes kohaldati kohtulikku järelevalvet; arvestades, et need organisatsioonid dokumenteerisid ka 1 412 haiget vangi, kellest 335 olid raskes seisundis; arvestades, et Türgi vanglad on ülekoormatud, mis süvendab selliseid probleeme nagu ülerahvastatus, puudulikud elamistingimused ja piiratud juurdepääs põhiressurssidele; arvestades, et teated inimõiguste rikkumistest vanglates on sagenenud;

N. arvestades, et Transparency Internationali andmetel sai Türgi 2025. aasta korruptsioonitaju indeksis 31 punkti 100-st, langedes võrreldes 2013. aasta tasemega (50 punkti 100-st) madalaimale tasemele, mistõttu Türgi paigutub hetkel 180 riigi seas 124. kohale;

arvestades, et rohkem kui üheksa aastat pärast Euroopa Nõukogu riikide korruptsioonivastase ühenduse (GRECO) Türgit käsitleva neljanda vooru hindamisaruande vastuvõtmist on aruandes sisalduvast 22 soovitusest täielikult rakendatud ainult kolm;

O. arvestades, et Türgi on heterogeenne paljurahvuseline ühiskond keerulises pingeohtlikus geograafilises piirkonnas;

P. arvestades, et Türgis on käimas poliitiline protsess „Terrorivaba Türgi“, mille eesmärk on lõpetada poliitiline vägivald ja lahendada kurdi küsimus poliitilise lahenduse abil;

Q. arvestades, et lisaks ühinemisprotsessile on ELi ja Türgi suhetes vaja konstruktiivseid meetmeid, arvestades, et Türgi on NATO liige ja oluline partner stabiilsuse tagamisel laiemas Vahemere idaosa piirkonnas ning kaubanduse, majandussuhete, julgeoleku, rände ja terrorismivastase koostöö valdkonnas; arvestades, et koostöö Türgiga edeneb mitmes ühist huvi pakkuvas poliitikavaldkonnas, sealhulgas kaubandustõkete kõrvaldamise küsimuses peetavate kõrgetasemeliste dialoogide ja sanktsioonidest kõrvalehoidmise ennetamisel tehtava tihedama koostöö vormis, ning võiks veelgi edeneda järkjärgulisel, proportsionaalsel ja tagasipööratava viisil täielikus kooskõlas Euroopa Ülemkogu 2024. aasta aprilli järeldustega;

R. arvestades, et Türgi pakub jätkuvalt peavarju maailma ühele suurimale pagulaskogukonnale; arvestades, et ELi ja Türgi koostöö rände haldamise, julgeoleku ja piirkondliku stabiilsuse valdkonnas on jätkuvalt strateegilise tähtsusega ning aitab vähendada ebaseaduslikke ja ohtlikke piiriületusi Euroopa-suunalisel Vahemere idaosa rändeteel ning päästa elusid merel; arvestades, et alates 2011. aastast on EL eraldanud pagulaste ja vastuvõtvate kogukondade toetamiseks Türgis ligikaudu 12,5 miljardit eurot;

S. arvestades, et Türgi poliitika ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga vastavusse viimise määr on langenud kõigi aegade madalaimale tasemele (4 % 2025. aastal), võrreldes 6 %ga 2024. aastal; arvestades, et Türgi asjaomane määr on tunduvalt madalam kui ühelgi teisel kandidaatriigil; arvestades, et see näitaja ei anna edasi konkreetse kandidaatriigi välis- ja julgeolekupoliitikas osalemise kõiki tasandeid;

T. arvestades, et ELi ja Türgi vahelised pinged seoses olukorraga Vahemere idaosas on küll leevenenud, kuid mitte täiesti kadunud;

U. arvestades, et Türgil on Süüria konfliktis jätkuvalt märkimisväärne roll; arvestades, et Türgi on Süüria territooriumil korraldanud ulatuslikke sõjalisi operatsioone, mille sihtmärk on olnud eelkõige kurdide valduses olevad piirkonnad, ja okupeerib Põhja-Süürias alasid, rikkudes mõlemal juhul rahvusvahelist õigust;

V. arvestades, et Iraani režiimi vastu suunatud sõjalised operatsioonid mõjutavad Türgit selle geograafilise läheduse, sealhulgas ülekanduva mõju tõttu, eelkõige seoses uue rändesurvega; arvestades, et Türgi territooriumi on mitmel korral ohustanud Iraanist lähtuvad raketid, mis NATO integreeritud õhu- ja raketikaitsesüsteemi abil edukalt neutraliseeriti;

W. arvestades, et ELi ja Türgi vahelised kaubandussuhted on eriti ulatuslikud ja tuginevad tihedalt integreeritud tarneahelatele ning ELi ja Türgi vahelise kaubanduse maht ületas 2024. aastal 210 miljardit eurot, kusjuures Türgi on ELi suuruselt viies kaubanduspartner ja EL on ülekaalukalt Türgi suurim kaubanduspartner ning tema peamine välismaiste otseinvesteeringute allikas;

X. arvestades, et Türgi majandust on mõjutanud kõrge inflatsioon, valuuta ebastabiilsus ja struktuursed probleemid, millel on otsene mõju töötajatele, leibkondadele ja sotsiaalsele ühtekuuluvusele; arvestades, et viimase kahe aasta jooksul on negatiivne suundumus peatunud ja seda on korrigeeritud usaldusväärse makromajanduspoliitikaga, mille tulemuste avaldumine võtab siiski aega;

Y. arvestades, et Türgi kodanikud on menetletud ELi viisataotluste arvu poolest teisel kohal;

Z. arvestades, et Türgi korraldab 2026. aasta novembris Antalyas ÜRO 31. kliimamuutuste konverentsi ning peaks seetõttu usaldusväärselt tõendama, et CO_2 heitkoguste vähendamise eesmärkide täitmine ja ambitsioonikam kliimapoliitika on tema jaoks olulised;

AA. arvestades, et silmapaistvad opositsioonitegelased on hiljuti avalikult toetanud ELi ja Türgi suhete taastamist; arvestades, et endine Demokraatliku Rahvapartei (HDP) kaasesimees Selahattin Demirtaş on nõudnud Türgi ühinemisprotsessi jätkamist, lähtudes seisukohast, et nii saaks hoolimata kõigist praegustest raskustest ja puudustest käivitada demokraatlike reformidega seotud meetmed ning saavutada kõigi sidusrühmade jaoks võimendava mõju; arvestades, et CHP esimees Özgür Özel on ELi sidusrühmadele adresseeritud kirjas toetanud kaasavamat ja strateegilisemat arusaama ELi ja Türgi koostööst, kinnitades taas toetust täisliikmeks saamise väljavaatele ning rõhutades, et institutsioonilise ja majandusliku integratsiooni süvendamine, sealhulgas protsessis „Made in Europe“, on oluline vahend demokraatia, inimõiguste ja õigusriigi tugevdamiseks Türgis; arvestades, et CHP presidendikandidaat ja Istanbuli linnapea Ekrem İmamoğlu on samuti kirjas väljendanud seisukohta, et suhete katkestamine Türgiga nõrgendaks ELi toetust demokraatlikele muutustele Türgis; arvestades, et lisaks on ta nõudnud suhete põhimõttekindlat järkjärgulist taastamist, sealhulgas Kopenhaageni kriteeriumidel põhinevat pidevat koostööd ja tolliliidu ajakohastamise kõneluste kiiret alustamist, et tagada Türgi tihe

kooskõla ELi standarditega ning tugevdada läbipaistvust, konkurentsivõimet ja õigusriiki;

ELiga ühinemise tähtsustamine

1. tunnustab taas Türgi rahva enamuse pikaajalist soovi ühineda ELiga ja säilitada Türgi kandidaatriigi staatus, kuigi selles osas ei ole tehtud mingeid edusamme ning puudub poliitiline tahe; tunnistab väsimust, mis selle tagajärjel protsessi mõlema poole sidusrühmade seas jätkuvalt suureneb; rõhutab siiski, et ühinemisprotsessi mis tahes areng nõuab käegakatsutavaid edusamme õigusriigi ja demokraatlike protsesside kaitsmisel, ning on veendunud, et selliste edusammude puudumisel ei saa Türgi ELiga ühinemise protsessi jätkata;

2. rõhutab ühinemisprotsessi tulemuspõhist ja normatiivset olemust, mis on kaubandusest eraldiseisev, kuna ühinemine sõltub Kopenhaageni kriteeriumide täitmisest ja ei ole seotud tähtaegadega; rõhutab, et selleks täitmiseks on vaja stabiilseid institutsioone, mis tagavad demokraatia, õigusriigi, inimõiguste järgimise, vähemuste austamise ja kaitse, heanaaberlikud suhted, kõigi liikmesriikide tunnustamise, rahvusvahelise õiguse austamise ja kooskõla ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga;

3. märgib kahetsusega, et vaatamata Türgi valitsuse korduvatele avaldustele, milles rõhutatakse ikka ja jälle ELiga ühinemise tähtsustamist, ei ole tema varasemates aruannetes väljendatud ühinemisprotsessi mõjutavate puudustega seotud püsivaid ja tõsiseid probleeme, sealhulgas inimõiguste ja kodanikuühiskonna tegutsemisruumi jätkuvat kahjustamist, lahendatud, ning et hiljuti on dokumenteeritud veelgi suuremaid tagasilööke õigusriigi järgimisel ja põhiõiguste olukorra halvenemist, jätkates suundumust, mis on viinud riigi viimase kümne aasta jooksul autoritaarse mudeli poole; on seisukohal, et jätkuv tegevusetus on selge märk, et Türgi valitsusel puudub tõeline poliitiline tahe reforme ellu viia või ühinemisprotsessi taaselustada;

4. kutsub Türgi valitsust üles minema sõnadelt üle tegudele ning selle asemel, et pidada kahetsusväärseks aega, mis Türgil kulus ELi ukse taga ootamiseks, näitama konkreetsete ja hästi arusaadavate meetmete abil oma tõelist tahet kõrvaldada õigusriigi, inimõiguste, demokraatlike standardite, pressivabaduse ja muude põhivabaduste valdkonnas esinevad püsivad puudused, samuti võttes arvesse heanaaberlikke suhete ja rahvusvahelise õiguse järgimist; rõhutab muude kiireloomuliste meetmete hulgas eelkõige vajadust tugevdada kohtusüsteemi sõltumatust, kindlustada väljendusvabadus, kaitsta ajakirjanikke ja kohalike omavalitsuste õigusi ning lõpetada poliitiliselt motiveeritud kohtuprotsessid;

5. kordab siiski, et ehkki ühinemisprotsess on alates 2018. aastast peatunud, on Türgi jätkuvalt strateegiliselt oluline riik ja NATO

liitlane ning riik, kellega ELil on mitmekihilised suhted, mis ulatuvad kaubanduse, majanduse ja rände haldamise valdkondadest välis- ja julgeolekupoliitikani; rõhutab Türgi tähtsust piirkondliku julgeolekuraamistiku ja stabiilsuse ning Ukraina julgeoleku jaoks seoses Venemaa agressiooniga; rõhutab siiski, et suurenevad lahknevused välispoliitikas ei sobi peaaegu üldse kokku Euroopa julgeoleku- ja kaitsestruktuuriga; toetab kindlalt koostööl põhinevate ja vastastikku kasulike suhete arendamist Türgiga kõigis ühist huvi pakkuvates valdkondades etapiviisilisel, proportsionaalsel ja tagasipööratava viisil kooskõlas Euroopa Ülemkogu 2024. aasta aprilli järeldustega ning juhindudes rahvusvahelisest õigusest ja seades eesmärgiks selle edendamise;

6. väljendab lootust, et Türgi valitsus muudab suunda ja keskendub ELiga ühinemise protsessi keskmes olevate põhiküsimuste käsitlemisele, mis võimaldaks arendada ELi ja Türgi suhteid tihedama partnerluse suunas ja looks väljavaate ühinemisprotsess tulevikus taasavada;

7. on sügavalt mures, et teiste ELi institutsioonide ja paljude ELi liikmesriikide hääl on Türgis õigusriigi murenemise küsimuses nõrk ja avaldused vähesed; rõhutab, et ELi kõrgete ametnike suutmatus järjepidevalt ja avalikult käsitleda demokraatia jätkuva tagasilanguse probleemi – eelkõige riiki tehtavatel ametlikel visiitidel – võib Türgi kodanikuühiskonda veelgi eemale peletada ning kahjustada ELi mainet ja usaldusväärsust, sealhulgas kõige ELi-meelsemates Türgi ühiskonnarühmades nii, et nende parandamiseks kulub kaua aega; kutsub ELi suursaadikut ja ELi liikmesriikide suursaadikuid Türgis üles jätkama väljapaistvate vangistatud isikute külastamist, osalema asjaomastel kohtuprotsessidel, olema avalikult vastu erakondade ja opositsiooniliikmete ning teisitimõtlejate jätkuvale ründamisele ning väljendama süstemaatiliselt Türgi ametivõimudele sellega seotud mureküsimusi, säilitades samal ajal tiheda koostöö kodanikuühiskonnaga;

Ühinemisprotsessi tuum: demokraatia, õigusriik ja põhiõigused

8. tunneb sügavat muret õigusriigi jätkuva tõsise murenemise ja kohtusüsteemi sõltumatuse puudumise pärast Türgis ning selle pärast, et Türgis on sügavalt juurdunud presidentaalse süsteemi autoritaarne käsitlus; mõistab hukka Türgi kohtusüsteemi repressioonid ja meelevaldsed kohtumenetlused poliitikute, ajakirjanike, juristide, aktivistide, kunstnike ja kõigi nende suhtes, kes julgevad väljendada kriitilisi seisukohti; mõistab hukka ka meediavabaduse, kodanikuaktiivsuse ja kogunemisõiguse ahenemise riigis ja kutsub valitsust üles seda suundumust ümber pöörama enne, kui on liiga hilja; nõuab selliste struktuurimeetmete vastuvõtmist, mis võimaldavad kohtusüsteemi sõltumatust märkimisväärselt parandada;

9. taunib erapooletuse ja sõltumatuse puudumist ning topeltstandardite laialdast kasutamist kohtusüsteemis nii prokuröride kui ka kohtunike poolt, eelkõige seoses juhtumitega, mis puudutavad ametnike solvamist või korruptsioonisüüdistusi; märgib, et valitsuse toetajaid ei kohelda samamoodi nagu opositsiooniliikmeid; mõistab lisaks hukka poliitiliste kohtuasjadega tegelevate kohtunike ebaseadusliku ametist tagandamise ja meelevaldse ümberpaigutamise, mis mõjutab märkimisväärselt protsessi erapooletust; kutsub Türgi kohtuid üles lõpetama salajastelt tunnistajatelt saadud tõendite kasutamise, mida tehakse eriti palju kõrgetasemelistes kohtuasjades, kusjuures tõendeid võetakse arvesse ilma neid kontrollimata, mis kujutab endast õiglase kohtumenetluse õiguse selget rikkumist ja on vastuolus Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikaga; rõhutab, et see kohtumenetluste kuritahtlik kasutamine toob kaasa süütuse presumptsiooni rasked rikkumised, mis on vastuolus rahvusvaheliste õiguslike kohustuste ja Türgi riigisisese õigusega; peab muret tekitavaks teateid Türgi kohtumenetluste kvaliteedi märgatava halvenemise kohta, mida on eelkõige täheldatud süüdistuste madala kvaliteedi tõttu, sest süüdistused on vastuolus nii riigisiseste kui ka rahvusvaheliste õiguslike nõuetega; peab Türgi kohtunike ja prokuröride nõukogu ja selle ilmset sõltuvust valitsusest kohtunike ja prokuröride valimisel, värbamisel ja edutamisel peamisteks teguriteks, mis võimaldavad tahtlikult kasutada kohtusüsteemi relvana teisitimõtlemise mahasurumiseks;

10. märgib kahetsusega, et kuigi ELi laienemispoliitika kogub praegu uut hoogu, jätab Türgi demokraatlike reformide puudumise tõttu selle võimaluse kasutamata; märgib lisaks, et esimene samm selle võimaluse kasutamiseks oleks järgida Euroopa Inimõiguste Kohtu ja Türgi konstitutsioonikohtu otsuseid; on jätkuvalt šokeeritud asjaolust, et Türgi ametivõimud ja eelkõige Türgi kohtusüsteem eiravad pidevalt ja ei kohalda konstitutsioonikohtu ja Euroopa Inimõiguste Kohtu olulisi otsuseid, mis vähendab õiguskindlust ja põlistab süsteemseid rikkumisi; võtab kahetsusega teadmiseks Euroopa Nõukogu ministrite komitee pikaleveninud rikkumismenetlused, mille tulemusel ei ole suudetud tulemuslikult jõustada Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuseid ega tagada nende täitmist; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles kasutama kõiki diplomaatilisi kanaleid, et nõuda Türgilt asjakohaste Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuste rakendamist, ning kaaluma rahastamise tingimuslikkuse kohaldamist seoses Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuste täitmisega; mõistab kõige karmimal võimalikul viisil hukka Türgi ametivõimude järjekindla ja sihiliku otsuse hoida poliitilistel põhjustel ebaseaduslikult vangistuses väljapaistvaid isikuid, nagu HDP endised kaasesimehed Selahattin Demirtaș ja Figen Yüksekdağ – üle üheksa aasta – ning inimõiguste kaitsja Osman Kavala – üle kaheksa aasta –, hoolimata Euroopa Inimõiguste Kohtu asjakohastest otsustest; nõuab nende viivitamatut ja tingimusteta vabastamist; on šokeeritud, et Selahattin Demirtași viivitamatu vabastamise asemel määrati talle 6. jaanuaril 2026 lisaks üle ühe aasta kestev vanglakaristus teises kohtuasjas tema 2015. aastal peetud kõnede

eest, hoolimata Euroopa Inimõiguste Kohtu nüüdseks märgilise tähtsusega kolmest otsusest, milles nõuti tema vabastamist ja millest viimane jõustus 3. novembril 2025; peab neid tegusid võimu raskeks kuritarvitamiseks ja rängaks lugupidamatuse märgiks õigusriigi vastu; kordab taas oma tungivat nõuet, et Türgi rakendaks täielikult kõiki Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuseid kooskõlas Euroopa inimõiguste konventsiooni artikliga 46 ja Türgi põhiseaduse artiklist 90 tulenevate tingimusteta kohustustega, sealhulgas Euroopa Inimõiguste Kohtu 2023. aasta otsust kohtuasjas Yüksel Yalçınkaya *vs*. Türgi ja seotud kohtuasjades; võtab teadmiseks Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuse mitte maksta hüvitist ega katta õigusabikulusid tuhandetes järgnevates kohtuasjades, mis võib olla taotluse esitajate suhtes ebaõiglane ja vastuolus kohtu varasema praktikaga; kutsub Türgit üles järgima ka Küprosel teadmata kadunud isikute ja varaga seotud kohtuotsuseid, sealhulgas Euroopa Inimõiguste Kohtu 24. jaanuari 2008. aasta otsust Tassos Isaaki ja Solomos Solomou mõrvajuhtumi kohta; kutsub Türgi ametivõime üles täitma nendes mõrvades kahtlustatavate suhtes koostatud rahvusvahelisi vahistamismäärusi ja andma need isikud üle Küprose Vabariigile;

11. on sügavalt mures süveneva põhiseadusliku kriisi pärast Türgis, mis on tingitud sellest, et üldkohtud keelduvad täitmast konstitutsioonikohtu siduvaid otsuseid või muid asjaomaste kõrgema astme kohtute otsuseid, mis näitab õiguskorra ilmset murenemist; mõistab hukka Gezi kohtuasjas süüdistatava Can Atalay jätkuva kinnipidamise, hoolimata konstitutsioonikohtu kahest siduvast otsusest, ning mõistab karmilt hukka tema parlamendiliikme mandaadi ebaseadusliku äravõtmise, mis on varjamatult vastuolus põhiseaduslike tagatiste ja valijaskonna demokraatliku tahtega; mõistab hukka Istanbuli 13. kõrgema kriminaalkohtu otsuse lükata tagasi konstitutsioonikohtu määrus Tayfun Kahramani kohtuasja uuesti läbivaatamise kohta ning selle, et Istanbuli 13. kõrgem kriminaalkohus keeldus rahuldamast taotlusi Tayfun Kahramani, kes on veel üks Gezi kohtuasjas süüdistatav, kelle tervis on viimasel ajal tõsiselt halvenenud, karistuse täideviimise peatamise ja ta vabastamise kohta; on šokeeritud tuntud impressaario Ayşe Barımi hiljutisest süüdimõistmisest väidetava osalemise eest Gezi pargi meeleavaldusel 13 aastat tagasi, hoolimata väärteo kohta tõendite puudumisest; peab kahetsusväärseks ka seda, et Ankara piirkondliku halduskohtu 13. halduskolleegium on keeldunud täitmast riiginõukogu märgilise tähtsusega otsust Hafize Öztürk Türkmeni kohtuasjas, mis oli esimene rahupetitsiooni esitanud akadeemilise töötajaga seotud kohtuasjadest, kuigi selle otsuse alusel oleks ta tulnud ülikooli ametikohale ennistada; nõuab, et viivitamata ja tingimusteta vabastataks kõik meelevaldselt kinni peetud isikud, loobutaks süüdistustest isikute vastu, kellele on esitatud süüdistus üksnes nende põhiõiguste kasutamise eest, ning lõpetataks terrorismivastase võitluse ja kohtumehhanismide väärkasutamine teisitimõtlejate vaigistamiseks;

12. mõistab hukka asjaolu, et Türgi valitsus on väsimatult sihikule võtnud erakonnad ja opositsiooniliikmed, mis on viimase aasta jooksul olnud eriti ränk peamise opositsioonierakonna CHP puhul, viies Türgi veelgi kaugemale juba niigi piiratud erakondade konkurentsist täielikult autoritaarse valitsemise suunas; mõistab teravalt hukka CHP valitud esimehe Özgür Özeli ja erakonna juhtide poliitiliselt kavandatud ametist tagandamise pärast kohtuotsust, millega tunnistati CHP 2023. aasta kongress kehtetuks ja otsustati ennistada endine erakonna juhtkond; kutsub Türgi valitsust üles lõpetama sellise kuritarvituste taktika, mis kujutab endast tõsist rünnakut demokraatliku pluralismi, õigusriigi ning erakonna liikmete ja valijate suveräänse tahte vastu Türgis; on seisukohal, et see juhtum on kõige hiljutisem näide opositsiooni vastu suunatud repressioonide laiemast mustrist, mis hõlmab kohtusüsteemi relvana kasutamist, et kõrvaldada võimalikud konkurendid tulevastel valimistel, kinnistades seeläbi Türgi veelgi enam täielikult autoritaarsesse süsteemi; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles mõistma avalikult ja eraviisiliselt hukka CHP juhtimise peatamise teabevahetuses Türgi valitsusega ning tegema konstruktiivsemat koostööd Türgi opositsioonierakondadega; on mures pikaajalise sisekriisi ohu pärast peamises opositsioonierakonnas, kui ei toimu kiiret kongressi, mis võimaldaks erakonna liikmetel oma juhtkonda demokraatlikult määrata;

13. mõistab taas teravalt hukka CHPsse kuuluva Istanbuli linnapea Ekrem İmamoğlu jätkuva kinnipidamise ja ametist tagandamise, millest on saanud ülisuure mõjuga poliitiline kohtuasi, mis puudutab rohkem kui 400 süüdistatavat, sealhulgas linnaosade linnapäid ja ametnikke, kellest 105 on praegu eelvangistuses; lükkab kindlalt tagasi Ankara piirkondliku kohtu 21. mai 2026. aasta otsuse tühistada CHP 38. korralise ja 21. erakorralise konvendi otsus ning ennistada praeguse juhi Özgür Özeli asemel ametisse endine CHP juht Kemal Kılıçdaroğlu; peab seda kohtuotsust ilmekaks näiteks riigi sekkumisest suurima opositsioonierakonna siseasjadesse; mõistab lisaks hukka valitud opositsioonierakonna linnapea Mustafa Bozbey ja mitme CHP liikme vahistamise 4. aprillil 2026 väidetavate valesüüdistuste alusel korruptsiooni ja altkäemaksu kohta; peab neid arenguid täiendavaks tõendiks demokraatliku valitsemistava ja poliitilise pluralismi süsteemse õõnestamise kohta Türgis kohalikul tasandil; väljendab heameelt ELi linnapeade ja linnade esindajate ning Euroopa Regioonide Komitee liikmete hiljutiste külaskäikude üle Türki, mis näitavad nende solidaarsust süüdistatavatega ja toetust süüdistatavatele; kordab nende nõudmist, et austataks kohalike omavalitsuste vabadusi; on sügavalt mures kurikuulsa endise İstanbuli peaprokuröri Akın Gürleki vastutusel koostatud ligi 4 000-leheküljelise süüdistusakti vastuvõtmise pärast, milles İmamoğlut süüdistatakse ulatusliku kuritegeliku võrgustiku juhtimises ja 142 kuriteo toimepanemises, mille eest võidakse määrata kuni 2 430-aastane vanglakaristus; väljendab heameelt Euroopa Inimõiguste Kohtu olulise otsuse üle võtta nii-öelda eeliskorras menetlusse İmamoğlu taotlus väidetava ebaseadusliku

kinnipidamise kohta; mõistab hukka praeguse CHP presidendikandidaadi Ekrem İmamoğlu pikaajalise ründamise kümnete uurimiste, kattuvate kohtuasjade ja meelevaldsete haldusotsuste rägastiku kaudu, sealhulgas veel ühe hiljutise süüdistuse „poliitilise spionaaži“ eest ning tema ülikoolidiplomi ebaseadusliku ja poliitiliselt motiveeritud tühistamise, kusjuures ülikoolidiplom on Türgi presidendiks saamise eeltingimus; taunib Istanbuli viienda halduskohtu 23. jaanuari 2026. aasta otsust lükata tagasi İmamoğlu taotlus kehtetuks tunnistamise otsuse tühistamise kohta; on sügavalt mures, et Türgi Suures Rahvuskogus on registreeritud hämmastav hulk menetlusi, mille eesmärk on võtta praegustelt parlamendiliikmetelt parlamentaarne puutumatus ja mis mõjutavad ülekaalukalt opositsioonierakondade liikmeid; rõhutab, et selline tegevus kahjustab tugevama ja ulatuslikuma ELi ja Türgi partnerluse ning üldiselt paremate suhete väljavaadet; kutsub kõiki Türgi poliitilisi osalejaid üles osalema tõsiselt Türgi Suure Rahvuskogu kui pluralistliku koja tugevdamises, tegelema Türgi ühiskonna probleemidega ja panema aluse demokraatlikule tulevikule;

14. on sügavalt mures kohaliku demokraatia olukorra edasise halvenemise pärast Türgis; mõistab teravalt hukka opositsioonierakondadest valitud vähemalt 39 linnapea ja kümnete kohalike ametnike vallandamise ja vahistamise ning 13 linnapea asendamise valitsuse määratud usaldusisikutega, sageli seoses Türgi terrorismivastaste õigusaktide liiga laia ja meelevaldse kohaldamisega või põhjendamatute korruptsioonisüüdistustega; kordab oma seisukohta, et selline usaldusisikute ametisse nimetamise pikemaajaline tava on jõhker rünnak kohaliku demokraatia aluspõhimõtete vastu; nõuab tungivalt, et Türgi ametivõimud lõpetaksid viivitamata opositsiooniliste omavalitsuste represseerimise – sealhulgas finantsvarade valikulise arestimise kaudu – ja pööraksid selle tagasi ning austaksid valijate õigust valida endale meelepäraseid esindajaid kooskõlas Euroopa Nõukogu Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Kongressi ning Veneetsia komisjoni soovitustega; on sügavalt mures hiljutise õigusreformi pärast, mille kohaselt peavad kohalikud omavalitsused, nendega seotud üksused ja kohaliku omavalitsuse kontrolli all olevad äriühingud saama presidendi heakskiidu enne äriühingute või ühistute asutamist ja muude strateegiliste finantsotsuste tegemist, laiendades seeläbi märkimisväärselt keskset täidesaatva võimu järelevalvet kohalike majandusotsuste tegemise üle ja õõnestades veelgi kohalike omavalitsuste kahanevat autonoomiat; rõhutab, et kohaliku demokraatia lammutamine nõrgendab märkimisväärselt riigi suutlikkust, eelkõige suutlikkust osutada teenuseid, reageerida kriisidele (nt maaväärinad) ja pakkuda sotsiaalteenuseid pagulastele ja haavatavatele rühmadele, ning ohustab seetõttu inimeste julgeolekut;

15. mõistab hukka kaitseadvokaatide ahistamise ja ründamise nende kutsetegevuse tõttu, näiteks Ekrem İmamoğlu advokaadi Mehmet

Pehlivani jätkuva vangistuse või Selahattin Demirtaşi advokaadile Ramazan Demirile hiljuti määratud 11-aastase vanglakaristuse; on seisukohal, et need ja muud advokaatide vastu suunatud meetmed kujutavad endast lubamatut sekkumist kaitseõigusesse ja õiguselukutsesse, mis on toimiva kohtusüsteemi ja õigusriigi üks põhielemente; väljendab heameelt selle üle, et Istanbuli 26. kriminaalkohus mõistis Istanbuli advokatuuri esimehe ja kümme juhatuse liiget terrorismiga seotud süüdistustes õigeks, kuid rõhutab, et seda kriminaalasja ei oleks tohtinud üldse alustada; kutsub Türgi ametivõime üles rakendama kaitsemeetmeid advokaatide sõltumatuse, turvalisuse ja autonoomia nimel ning tagama, et advokaatidele ja nende kutseorganisatsioonidele ei esitataks süüdistusi ega avaldataks muud sobimatut survet üksnes nende seaduslike ülesannete täitmise eest, tagades seega, et õigusala töötajate õigused viiakse kooskõlla Euroopa Nõukogu standarditega;

16. taunib ajakirjanike ja sõltumatu meedia jätkuvat ja üha ulatuslikumat kohtu alla andmist, tsenseerimist ja ahistamist, mis ei võimalda neil täita oma ametikohustusi ja teavitada üldsust, mis on toimiva demokraatliku ühiskonna jaoks hädavajalik; on sügavalt mures teadete pärast, mille kohaselt on kuni 90 % riigimeediast nüüd valitsusmeelne või valitsuse kontrolli all; peab sellega seoses äärmiselt kahetsusväärseks, et Türgi valitsus on üle võtnud TELE1, mis oli üks väheseid allesjäänud kriitilisi ringhäälingujaamu, kuid mis on nüüd riigi määratud halduri kontrolli all, ning peab seda sihilikuks rünnakuks meediavabaduse vastu; mõistab hukka sõltumatute ajakirjanike ahistamise, keda 2025. aastal vahistati ja peeti kinni aina rohkem, peamiselt seoses süüdistustega „terroriorganisatsiooni kuulumises“, „presidendi solvamises“ või kogunemiste ja meeleavalduste seaduse väidetavas rikkumises; jälgib suure murega muu hulgas järgmiste isikute kohtuasju: Deutsche Welle reporter Alican Uludağ, kes vahistati rohkem kui aasta tagasi tehtud sotsiaalmeediapostituste pärast ja keda hoiti üle 90 päeva rangeima režiimiga vanglas ning kes hiljuti vabastati, ehkki tema vastu esitatud süüdistustest ei ole loobutud ja tema kohtuprotsess jätkub septembris, TELE1 peatoimetaja Merdan Yanardağ, kes on praegu „spionaažis“ süüdistatuna vangistuses, Medyascope’i reporter Furkan Karabay, keda on viimasel kolmel aastal korduvalt vahistatud ja kes määrati hiljuti kaheks kuuks koduaresti, teleankur Sedef Kabaş, kelle suhtes on tema sotsiaalmeediapostituste eest algatatud järjekordne kohtuasi, veteranajakirjanik Fatih Altayli, kes hiljuti vabastati, kuid kes ootab vastust oma apellatsioonkaebusele enam kui nelja-aastase vanglakaristuse kohta, sest talle on esitatud naeruväärne Türgi presidendi füüsilise ähvardamise süüdistus, BirGüni reporter İsmail Arı, kes vahistati hiljuti tema uurimistöö tõttu süüdistatuna „eksitava teabe levitamises“, ning Rootsi ajakirjanik Joakim Medin; nõuab, et kõik ebaõiglaselt kinnipeetavad ajakirjanikud viivitamata tingimusteta vabastataks; mõistab teravalt hukka raadio- ja televisiooninõukogu – mis peaks olema sõltumatu – ärakasutamise, et veelgi lämmatada sõltumatut meediat finantssanktsioonide ja edastuspiirangutega, mida kohaldatakse

ülekaalukalt kriitiliste meediakanalite suhtes; taunib internetis väljendusvabaduse kasutamise vastaseid arvukaid ja süstemaatilisi meetmeid, sealhulgas korduvaid internetiühenduse ja ribalaiuse piiranguid, ringhäälingukeelde ning sotsiaalvõrgustike kontode, veebisaitide ja tuhandete uudislugude blokeerimist, samuti sisu eemaldamise nõudeid, et vaigistada ajakirjanikke ja tavakodanikke, mida sageli tehakse „riikliku julgeoleku ja avaliku korra“ tagamise ettekäändel; mõistab hukka õigusnormide ärakasutamise Türgi ametivõimude poolt, et piirata ajakirjanike tööd ja avaldada neile sihipärast survet; kutsub Türgi ametivõime üles kooskõlas Türgi rahvusvaheliste inimõigustealaste kohustustega viivitamata tagama sõna- ja meediavabaduse kaitse ning selle, et kelleltki ei võeta vabadust üksnes oma põhiõiguste rahumeelse kasutamise eest;

17. on jätkuvalt mures kogunemiste keelustamise pärast, mis on sageli põhjendamatu, ja ülemäärase jõu kasutamise pärast rahumeelsete meeleavaldajate vastu; rõhutab, et selline tegevus on vastuolus Türgi põhiseaduse artiklis 34 sätestatud rahumeelse kogunemise õiguse tagatistega ega vasta jätkuvalt rahvusvahelistele inimõiguste standarditele; on eriti mures mõju pärast, mida need isikuvabaduste rikkumised avaldavad üliõpilasliikumisele, ja selle pärast, kuidas paljusid repressiivseid meetmeid, sealhulgas meelevaldseid kinnipidamisi, distsiplinaaruurimisi, stipendiumikärpeid, ühiselamutest väljatõstmist, meediatsensuuri ja füüsilist vägivalda näib kasutatavat selleks, et piirata noorte osalemist avalikus sfääris; peab kahetsusväärseks asjaolu, et suur hulk isikuid on kinni peetud või nende suhtes on kohaldatud kohtuliku kontrolli meetmeid selle eest, et nad on kodanikuühiskonna organisatsioonide ja advokatuuride liikmed või on osalenud meeleavaldustel, eelkõige Istanbuli linnapea Ekrem İmamoğlu vahistamise ja kinnipidamise järel korraldatud meeleavaldustel ning 1. maiga seotud ja naisi ja LGBTI+ inimesi toetavatel meeleavaldustel; tunnustab mõningaid tehtud positiivseid samme, sealhulgas teatavaid õigeksmõistvaid otsuseid, kuid nõuab tungivalt, et Türgi ametivõimud austaksid kogunemis- ja meeleavaldusvabadust ilma põhjendamatuid piiranguid kehtestamata;

18. on aina murelikum, et Türgi ametivõimud juurutavad kõigis ühiskondliku elu valdkondades regressiivset moraalset ideoloogiat, mis põhineb usulistel väärtustel, kuigi see on selges vastuolus Türgi Vabariigi põhiseaduses sätestatud ilmalike alustega; märgib, et seda valitseva koalitsiooni edendatavat süvenevat muutust võib täheldada õigusaktides, poliitilises arutelus, hariduses, kultuurielus ja meedias, mis tekitab tõsiseid küsimusi ilmalikkuse, pluralismi ja põhivabaduste nõrgestamise kohta; on mures Türgi valitsuse otsuse pärast esitada kohtusse hagi sekularismi kaitse deklaratsiooni „We Defend Secularism Together“ 168 allakirjutanu, sealhulgas ajakirjanike, kunstnike ja akadeemikute vastu;

19. on jätkuvalt sügavalt mures akadeemilise vabaduse ja institutsioonilise sõltumatuse pärast, mille halvenemist näitab

olukord Boğaziçi ülikoolis alates selle rektori ametisse nimetamisest Türgi presidendi otsusega 2021. aastal; on seisukohal, et selline riigi määratud halduri mudeli laiendamine akadeemilistele asutustele, mis on avaldanud selget negatiivset mõju kõnealuse asutuse akadeemilisele elule ja õppetulemustele, kujutab endast järjekordset eemaldumist ELi akadeemilise vabaduse standarditest ning peegeldab valitsuse katseid tugevdada kontrolli teisitimõtlemist võimaldava ruumi üle; kutsub Türgi ametivõime üles tagama riigi ülikoolides demokraatliku valitsemistava ja autonoomia ning lõpetama üliõpilaste represseerimise, mis toimub nende ühinemis- ja väljendusvabaduse ning täielikult ja vabalt akadeemilises elus osalemise õiguse piiramise kaudu; väljendab muret Bilgi ülikooli juhtumi pärast – ülikool suleti ootamatult presidendi dekreediga 22. mail 2026 ja taasavati kolm päeva hiljem pärast märkimisväärset üldsuse vastuseisu ning üliõpilaste ja akadeemiliste ringkondade esindajate ulatuslikke meeleavaldusi, mis on järjekordne näide akadeemilise vabaduse ja institutsioonilise autonoomia ohustamise ning riigi sekkumise kohta kõrghariduses;

20. on jätkuvalt sügavalt mures naiste õiguste pärast, eelkõige soolise vägivalla kõrge taseme ja naiste tapmise suure osakaalu pärast Türgis; nõuab tungivalt, et Türgi ametivõimud parandaksid õigusraamistikku ja selle rakendamist, sealhulgas kohaldades täielikult kaitseseadust nr 6284, et võidelda tulemuslikult naistevastase vägivalla kõigi vormide ja nn aumõrvade vastu, tagada tugevamad kaitsemehhanismid ja teha lõpp püsivale karistamatusepoliitikale, võttes väärkohtlejad vastutusele; peab kahetsusväärseks, et kuigi Türgi valitsus kuulutas 2025. aasta perekonna aastaks, on ta valinud väga ideoloogilise ja regressiivse lähenemisviisi, milles käsitatakse soolist võrdõiguslikkust kui ohtu, millega vähendatakse veelgi naiste nähtavust avalikus ruumis ning käsitatakse naiste- ja tütarlastevastast vägivalda sageli perekonna eraasjana, mis aitab kaasa karistamatusele; kordab, et mõistab karmilt hukka Türgi taganemise Istanbuli konventsioonist presidendi dekreediga, ja kordab oma üleskutset see otsus tühistada ja konventsioon uuesti ratifitseerida; on mures asjaolu pärast, et naiste õigustega tegelevatele kodanikuühiskonna organisatsioonidele avaldatakse jätkuvalt aina suuremat survet, sealhulgas süstemaatilise haldusliku ahistamise ja kohtumenetluste kaudu; nõuab tungivalt, et Türgi valitsus tegeleks majanduselus soolise võrdõiguslikkuse puudumise püsiva probleemiga, kuna Türgis on naiste tööjõus osalemise määr OECD riikide seas üks madalamaid, ning tegeleks otsustus- ja poliitikakujundamise protsessides naiste vähese osalemise püsiva probleemiga;

21. mõistab jätkuvalt hukka LGBTI+ inimeste põhiõiguste jätkuvad rikkumised ja kaitse puudumise Türgis, sealhulgas meelevaldsed kinnipidamised, vaenukõne, vaenukuritegude, füüsiliste rünnakute ja diskrimineeriva retoorika püsimise ning jätkuva seksuaalsel sättumusel ja soolisel identiteedil põhinevate stereotüüpide levitamise ja häbimärgistamise meedias; taunib asjaolu, et selle

jätkuva diskrimineerimise vastu võitlemise asemel on Türgi ametivõimud repressioone hoopis intensiivistanud, kasutades perekonna aasta algatust platvormina, et võtta sihikule konkreetselt LGBTI+ kogukond ja nende õigused; on sügavalt mures möödunud aastal lekkinud mitme seaduseelnõu pärast, mis hõlmasid esimest korda Türgi Vabariigi ajaloos LGBTI+ identiteetide mis tahes väljendamise ja samasooliste isikute vastastikusel nõusolekul põhineva seksuaaltegevuse kriminaliseerimist; kutsub Türgi ametivõime üles hoiduma Türgi karistusseadustiku sellisest reformist, mis oleks vastuolus Türgi rahvusvaheliste, sealhulgas Euroopa inimõiguste konventsioonist tulenevate kohustustega; peab äärmiselt kahetsusväärseks, et Türgi valitsus säilitas 2025. aastal keelu korraldada Istanbulis ja mujal festivali KuirFest ja Pride'i paraadi ning paljusid muid homofoobiavastaseid üritusi, kuid andis samal ajal ametliku loa korraldada LGBTI+ vastaseid kogunemisi ja meeleavaldusi, mis propageerivad tõrjumist ja diskrimineerimist; mõistab LGBTI+ küsimustega tegelevate kodanikuühiskonna organisatsioonide aina suurema ahistamise kontekstis hukka İzmiris asunud ühingu Genç LGBTI+ kohtuotsuse alusel sulgemise „ebasündsuse“ süüdistusel, mida kasutatakse üha enam aktivistide ja kunstnike vastu, sealhulgas Türgi poplaulja Mabel Matizi vastu; väljendab heameelt Ankara kohtu 23. veebruari 2026. aasta otsuse üle mõista inimõiguste kaitsja ja LGBTI+ aktivist Enes Hocaoğulları kõigis süüdistustes õigeks; peab kahetsusväärseks tema põhjendamatut kohtu alla andmist, sealhulgas 35-päevast eelvangistust selle eest, et ta kasutas 2025. aasta märtsis Euroopa Nõukogu konverentsil oma sõnavabadust;

22. kordab eespool kirjeldatud tõsist demokraatia tagasilangust arvestades oma üleskutset komisjoni asepresidendile ja liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale kaaluda kogu maailmas rakendatava inimõiguste rikkujate vastase ELi sanktsioonirežiimi raames piiravate meetmete võtmist (sealhulgas ELis olevate varade külmutamine) Türgi ametnike vastu, kes vastutavad inimõiguste ja põhivabaduste raskete ja tahtlike rikkumiste eest, sealhulgas nende ametnike vastu, kes täidavad riigi määratud halduri ülesandeid või kes neid haldureid ametisse nimetavad, või nende vastu, kes on riigi repressiivaparaadi peamised osalejad, nagu endine Istanbuli peaprokurör Akın Gürlek; on šokeeritud tema hiljutisest edutamisest justiitsministriks, mis näitab, et kogu oma karjääri jooksul on ta alati olnud poliitiline osaleja, kes järgib poliitilist ideoloogiat; väljendab tugevat solidaarsust Türgi kodanikuühiskonna, inimõiguste, nais- ja LGBTI+ organisatsioonide, noortealgatuste, kutsekodade, advokatuuride ja ametiühingutega; kordab oma seisukohta, et EL peaks rahalise ja tehnilise abi andmisel jätkuvalt keskenduma nendele rühmadele ja seda abi suurendama;

23. mõistab hukka teatatud juhtumid välismaal elavate Türgi kodanike piiriülese represseerimise, sealhulgas hirmutamise, sunniviisilise tagasitoomise ja rahvusvaheliste koostöömehhanismide väärkasutamise kohta; mõistab hukka Türgi tegevuse, mis on

kahjustanud Euroopa sotsiaalset ühtekuuluvust, julgeolekut ja demokraatlikke protsesse, sealhulgas diasporaa kogukondade kaudu sekkumise liikmesriikide siseasjadesse ning riigiasutuse Anadolu kasutamise propaganda levitajana; on endiselt mures selle pärast, et rassistlik äärmuslik liikumine Ülkü Ocakları, mida tuntakse rühmituse Hallid Hundid nime all ja mis on tihedalt seotud valitseva koalitsiooniparteiga Rahvusliku Liikumise Partei (MHP), levib mitte ainult Türgis endas, vaid ka ELi liikmesriikides; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid uuriksid võimalust keelustada selle rühmitusega seotud ühendused ELi riikides; mõistab hukka Türgi ametivõimude poliitilise, rahalise, meediapõhise ja logistilise toetuse poliitika Moslemi Vennaskonnaga seotud liikumistele, võrgustikele, ühendustele, heategevusorganisatsioonidele ja haridusasutustele, kes tegutsevad mitme ELi liikmesriigi territooriumil ja ELi naabruses, mis võimaldab neil viia ellu tegevusi, mis hõlmavad ideoloogilist mõju, rahastamist ja värbamist; kutsub Türgit üles lõpetama nende organisatsioonide igasugune toetamine;

24. väljendab sügavat muret Türgi vanglates valitseva raske olukorra muutumatuse pärast, mis on tingitud tõsisest ülerahvastatusest ja halbadest elamistingimustest, ning mille kohta on muu hulgas Euroopa Nõukogu teateid, et piinamine ja väärkohtlemine on laialt levinud ning võimalused põhivajaduste (nagu hügieen, tervishoiuteenused ja teave) rahuldamiseks on väga piiratud; võtab teadmiseks teated rasedate naiste eelvangistuses hoidmise, sealhulgas vangistuses sünnitamise juhtumite kohta; nõuab tungivalt, et Türgi seaks esikohale rasedate naiste suhtes vabadusekaotust mittehõlmavate meetmete kohaldamise ja tagaks naisvange käsitlevate ÜRO Bangkoki reeglite täieliku rakendamise; on eriti mures alaealiste, eakate ja raskelt haigete vangide kinnipidamistingimuste pärast, mis ei ole väidetavalt kooskõlas Euroopa Nõukogu piinamise ja ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise tõkestamise komitee kehtestatud standarditega; võtab teadmiseks hiljutised vangistusseadusega seotud õigusreformid, mille alusel on tuhanded vangid ennetähtaegselt või tingimisi vabastatud; kutsub Türgi ametivõime üles vältima nende reformide poliitiliselt motiveeritud diskrimineerivat rakendamist ning seadma esikohale haavatavate vangide, sealhulgas eakate, haigete, puuetega inimeste ja lastega naiste vabastamise; kutsub Türgi ametivõime üles reformima oma vanglapoliitikat, et tugevdada ebapiisavaid õiguslikke tagatisi piinamise ja väärkohtlemise tõkestamiseks ning parandama nende reageerimist piinamise, väärkohtlemise ja väärkohtlemise juhtumeid hukkamõistvatele kohtuasjadele; on mures kohalike inimõiguste organisatsioonide teadete pärast, et kadunuks jääma sundimiste arv suureneb taas alates 2016. aastast;

25. tunnustab Türgi ametivõime ja erakondi käimasoleva algatuse „Terrorivaba Türgi“ raames tehtud jõupingutuste eest, mis on sillutanud teed tähtsatele läbimurretele, nagu teadetekohane terroriorganisatsiooni Kurdistani Töölispartei (PKK) laialisaatmine;

peab siiski kahetsusväärseks, et Türgi valitsus ei ole võtnud õigeaegseid ja otsustavaid meetmeid ning valitsuse venitamistaktika protsessiga edasiliikumiseks on muutnud selle ebakindlamaks ja väliste muutuste suhtes haavatavamaks, luues samal ajal võimaluse edasiseks polariseerumiseks; rõhutab vajadust vältida terrorismivastaste õigusaktide laialdase kohaldamise kasutamist õiguspärase poliitilise tegevuse, rahumeelse teisitimõtlemise, kodanikuühiskonna töö ja sõltumatu meedia piiramiseks; taunib asjaolu, et algatusega kaasneb demokraatlike kohalike omavalitsuste represseerimine ja piiramine; peab kahetsusväärseks kurdidest kodanike jätkuvaid poliitilisi repressioone, kohtulikku ahistamist ning kultuuriliste ja keeleliste õiguste piiramist, millega õõnestatakse demokraatlikke põhimõtteid ja sotsiaalset ühtekuuluvust; võtab teadmiseks Türgi Suure Rahvuskogu egiidi all loodud rahvusliku solidaarsuse, vendluse ja demokraatia komisjoni lõpparuande; väljendab lootust, et see protsess jätkub ja Türgi parlamendil on selles oluline roll ning et kurdi küsimuse poliitilistele, sotsiaalsetele, demokraatlikele ja julgeolekuga seotud mõõtmetele leitakse rahumeelne ja kestlik lahendus ning viiakse ellu kurdide õiguste jaoks vajalikud seadusandlikud reformid, millega saavutatakse Türgi ühiskonna eri rühmade vaheline leppimine; rõhutab, et see protsess peaks olema võimalus käsitleda pikaajalisi inimõigustega seotud probleeme ja tugevdada demokraatlikke institutsioone; julgustab kõiki sidusrühmi, eelkõige Türgi valitsust, seda protsessi täielikult ära kasutama, et edendada reforme ja tugevdada inimõiguste kaitset, viies terrorismivastast võitlust, mis on endiselt oluline ELiga tehtava koostöö valdkond, käsitlevad ja muud õigusaktid ning nende rakendamise kooskõlla ELi ja Euroopa Nõukogu inimõiguste standarditega, jättes kõrvale viimase kümne aasta jooksul valitsenud julgeolekukeskse lähenemisviisi; peab mõningaid hiljutisi suundumusi, nagu riigi määratud haldurite süsteemi jätkamine või Selahattin Demirtaşi ja tema advokaadi Ramazan Demiri uued süüdimõistmised ning Istanbuli Esenyurti linnaosa linnapeale Ahmet Özerile üle kuue aasta pikkuse vanglakaristuse määramine „terroriorganisatsiooni kuulumise“ süüdistusel tema rolli tõttu tema erakonna CHP ja erakonna DEM mitteametlikus poliitilises liidus 2024. aasta kohalikel valimistel, vastuolulisteks ja muret tekitavateks märkideks;

26. kutsub Türgi ametivõime üles looma kestva rahuprotsessi lahutamatu osana institutsioonilise raamistiku, et käsitleda kadunuks jääma sundimist, sundrännet ja muid kurdi küsimusega seonduvaid aastakümneid kestnud konfliktidest tulenevaid raskeid inimõiguste rikkumisi; nõuab tungivalt pluralistlike seiremehhanismide loomist ning inimõiguste organisatsioonide ja kodanikuühiskonna osalejate sisulist kaasamist, sealhulgas rahvusliku solidaarsuse, vendluse ja demokraatia komisjoni soovituste rakendamisse;

27. tunnistab, et üldiselt annab Türgi usu- ja veendumusvabadusele piisavad õiguslikud tagatised ning et usuvabadust riigis üldiselt austatakse; nõuab tungivalt, et Türgi ametivõimud kõrvaldaksid

allesjäänud puudused etniliste ja usuvähemuste õiguste kaitsmisel, eelkõige seoses nende juriidilise isiku staatusega, vähemuskeelte ebapiisava kaitse ja toetamisega, piiratud juurdepääsuga toele hariduse omandamisel, piirangutega vaimulike koolitamisele, ametisse nimetamisele ja ametijärglusele, piiratud juurdepääsuga vähemuskeeltes pakutavale meediale ja avalikule reklaamile ning pidevatele raskustele omandiõiguste kasutamisel; kutsub Türgit üles rakendama Veneetsia komisjoni soovitusi, Euroopa Nõukogu resolutsioone ja kõiki asjakohaseid Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuseid, sealhulgas seoses Gökçeada (Imbros) ja Bozcaada (Tenedos) saarte kreeka õigeusu elanikkonnaga; märgib murega, et erinevate usutunnistuste, sealhulgas mittemoslemite ja aleviitide kogukondade esindajad seisavad pühakodade registreerimisel jätkuvalt silmitsi bürokraatlike takistustega; kutsub Türgit üles võtma vastu kauaoodatud määruse kogukonnahaiglaid kontrolliva mittemoslemi vähemuste sihtasutuse juhatuse liikmete valimise kohta; kordab oma üleskutset Türgile tunnistada kogu maailmas õigeusu kristlaste oikumeenilise patriarhaadi tähtsust ning tunnustada selle juriidilise isiku staatust ja oikumeenilise patriarhi vaimulikutiitli avalikku kasutamist kooskõlas Veneetsia komisjoni asjakohase soovitusega; kutsub Türgit üles täielikult austama ja kaitsma UNESCO maailmapärandi nimekirja kantud Hagia Sophia ja Chora muuseumi silmapaistvat universaalset väärtust; märgib murega, et Türgi ei ole ikka veel rakendanud kahte UNESCO maailmapärandi komitee 2021. ja 2023. aasta otsust, mis käsitlevad tema kohustust võtta erimeetmeid nende mälestiste kaitsmiseks; taunib kaitsestaatuse puudumist Panagia Soumela kloostri suhtes, mis on esitatud UNESCO maailmapärandi nimekirja kandmiseks; väljendab tõsist muret vähemuste pühakodade jätkuva lõhkumise ja hävitamise pärast; mõistab teravalt hukka jätkuvad vaenurünnakud aleviitide, kristlaste ja juudi vähemuste vastu; kutsub Türgi ametivõime üles tulemuslikult uurima ja vastutusele võtma isikuid, kes vastutavad vaenukuritegude, sealhulgas vaenukõne, ja vähemuste vastu toime pandud diskrimineerimise kõigi vormide eest, ning tagama, et meediat reguleerivad asutused kohaldaksid standardeid kuriteole kihutamise ja vaenukõne vastu, sealhulgas usukogukondade, eelkõige aleviitide, kristlaste ja juudi kogukondade vastu; väljendab heameelt 1971. aastal suletud Halki seminari kavandatava taasavamise üle, mis on tähtis positiivne samm usuliste ja vähemuste õiguste tunnustamisel, ning nõuab kõigi selle nõuetekohast toimimist takistavate takistuste kõrvaldamist; mõistab hukka asjaolu, et viimastel aastatel on sadade välismaalastest kristlike pastorite, misjonäride ja nende pereliikmete suhtes kohaldatud haldusmeetmeid, nagu N-82 ja G-87, millega nad on tunnistatud riikliku julgeoleku ohuks ilma tõendite, kohtumenetluse või toimivate edasikaebamisvahenditeta, mille tulemusel on nad Türgist välja saadetud või keeldutud neid riiki tagasi lubamast; nõuab tungivalt, et Türgi valitsus võtaks kõik vajalikud meetmed täieliku usuvabaduse ja mittediskrimineerimise tagamiseks ÜRO raamistikus ning kooskõlas liidu *acquis*’ ja põhimõtetega; kutsub Türgit üles hoiduma mis tahes avaldustest või tegevusest, mida võiks

tõlgendada sekkumisena ELi liikmesriikide siseasjadesse ning mis käsitlevad moslemivähemuse olukorda Traakias, pidades silmas asjaomaseid Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuseid;

Sotsiaal-majanduslikud ja kestlikkusalased reformid

28. tunneb heameelt Türgi ametiasutuste käimasoleva makromajandusliku stabiliseerimis- ja reformikava üle ning ametiasutuste lubaduse üle vähendada inflatsiooni, säilitades samal ajal majanduskasvu, mis on toonud kaasa inflatsiooni aeglustumise ja suurendanud usaldust Türgi liiri vastu, nagu näitavad ka hiljutised IMFi põhikirja artikli IV kohased esindajate konsultatsioonid Türgis; märgib, et hoolimata nendest jõupingutustest on majanduslik olukord endiselt habras ja ebastabiilne ning ebatavalise rahapoliitika tulemused mõjutavad endiselt elukallidust; märgib, et kuna sellel teel püsimiseks on vaja ranget rahapoliitikat ja ettevaatlikku eelarvepoliitikat, tuleks võtta meetmeid kõige haavatavamate isikute, eelkõige pensionäride kaitsmiseks;

29. märgib, et õigusriigi ja õiguskindluse jätkuv murenemine mõjutab paratamatult investorite usaldust ja majandust negatiivselt; rõhutab, et kestlik majandusareng eeldab tugevaid demokraatlikke institutsioone, õigusriiki, õiguskindlust ja põhiõiguste austamist; rõhutab tohutut finantsmõju, mida ametivõimude ebaseaduslik tegevus võib avaldada, nagu näitab Istanbuli linnapea vahistamine 2025. aasta märtsis, mis põhjustas finantsturgude ebastabiilsust ja suurt kapitali väljavoolu, sundides asjaomaseid ametivõime võtma erakorralisi meetmeid liiri langemise pidurdamiseks, investorite usalduse taastamiseks ja finantsstabiilsuse säilitamiseks ametlike reservide märkimisväärse vähenemise hinnaga; tunneb muret hoiuste tagamise fondile (TMSF) antud erakorraliste volituste ulatusliku kasutamise pärast, kuna fond on arestinud sadu eraettevõtteid, sealhulgas suuri konglomeraate ja meediaettevõtteid, nagu TELE1, ja määranud nendesse oma usaldusisikud, muutes TMSFi riigi üheks suurimaks ettevõtjaks; märgib, et andekate inimeste väljaränne Türgist õigusriiki ja põhivabadusi puudutava mure tõttu võib avaldada suuremat negatiivset mõju majanduslikule ja sotsiaalsele olukorrale;

30. võtab teadmiseks, et Türgi valitsus avastas hiljuti Eskişehiri provintsis suured haruldaste muldmetallide varud, tänu millele võib Türgist saada oluline osaleja üleilmsel strateegilisel turul; rõhutab selle avastuse potentsiaali haruldaste muldmetallide üleilmsete tarneahelate mitmekesistamisele ja vastupanuvõimele kaasaaitamisel ning sellega kaasnevaid suuri probleeme, sealhulgas juurdepääsu täiustatud kaevandamis- ja töötlemistehnoloogiale ning vajadust tagada keskkonnakaitse ja ressursside kestliku majandamise kõrged standardid;

31. kutsub Türgi ametivõime üles täitma Türgi rahvusvahelisi kohustusi seoses korruptsioonivastase võitlusega, eelkõige rakendama ÜRO

korruptsioonivastast konventsiooni ja asjakohaseid Euroopa Nõukogu konventsioone, ning tagama GRECO soovitustele mõjusa reageerimise, sealhulgas võttes vastu vajalikud õigusaktid, mis on üks viisanõude kaotamise järelejäänud kriteeriumidest; rõhutab vajadust parandada riigihangete usaldusväärsust, erakondade rahastamist, kohtusüsteemi, avalikku haldust ja ehitussektorit, mis on korruptsiooni suhtes endiselt eriti haavatavad; peab äärmiselt kahetsusväärseks, et ametivõimude algatatud hiljutised kõrgetasemelise korruptsiooni juhtumite uurimised on olnud suunatud üksnes opositsiooni linnapeade ja omavalitsuste vastu, mis vähendab veelgi usaldust ametivõimude tegevuse tulemuslikkuse ja tegeliku tahte vastu korruptsioonivastases võitluses; nõuab tungivalt, et Türgi ametivõimud tagaksid oma korruptsioonivastastes jõupingutustes erapooletuse ja läbipaistvuse; kutsub Türgi ametivõime üles tõhustama võltsimisvastast võitlust ja taastama omandiõiguste korra rahvusvaheliste standardite kohaselt;

32. väljendab heameelt Türgi eemaldamise üle rahapesuvastase töökonna hallist nimekirjast 2024. aasta juunis pärast märkimisväärseid edusamme rahapesuvastase korra parandamisel ja terrorismi rahastamise vastases võitluses; nõuab, et Türgi viiks oma õigusaktid paremini vastavusse ELi *acquis*’ ja rahapesuvastase töökonna soovitustega, et veelgi tugevdada oma rahapesu ja terrorismi rahastamise vastast raamistikku, sealhulgas seoses ülekannete jälgitavusega ning uute makse- ja krüptovarakanalite ebaseaduslikuks rahastamiseks väärkasutamise ennetamisega;

33. juhib tähelepanu sellele, et mitu tööturuga seotud kriitilist probleemi, nagu mitteametlik tööhõive, sooline palgalõhe ja sissetulekute ebavõrdsus, on endiselt lahendamata; on jätkuvalt mures kollektiivläbirääkimiste vähese katvuse ja tõsiste takistuste pärast ametiühingutesse kuulumisel erasektoris; on veendunud, et sotsiaaldialoogi mehhanismide tõhustamiseks ja tekkivate tööohutusega seotud probleemide lahendamiseks on vaja rohkem pingutada; tuletab meelde, et ametiühinguvabadus ja sotsiaaldialoog on pluralistliku ühiskonna arengu ja heaolu seisukohalt üliolulised; kutsub Türgi ametivõime üles kõrvaldama takistused, mis piiravad ametiühingutesse kuulumist ja kollektiivläbirääkimiste õigust, kasutades tulemuslikult sotsiaaldialoogi mehhanisme, ning tunnustama riigiametnike streigiõigust; taunib ametiühingutegelaste korduvat kinnipidamist Türgis pelgalt oma ülesannete täitmise eest; mõistab sellega seoses hukka tekstiilisektori ametiühingu BİRTEK-SEN esimehe Mehmet Türkmeni hiljutise kinnipidamise 15. märtsil 2026, märkides, et ta oli ka 2025. aastal üle kuu aja vangistuses; nõuab tema viivitamatut vabastamist ja tema kohtuliku ahistamise lõpetamist;

34. võtab teadmiseks Türgi 2025. aasta uue kliimaseaduse, mis jõustus 2025. aasta juulis, ja väljendab heameelt heitkogustega kauplemise süsteemi lisamise üle, samas märkides, et mõningate parandustega, näiteks seoses heitkoguste piirmääradega tuleb endiselt tegeleda;

taunib asjaolu, et Türgi tulemused kliimamuutuste leevendamise valdkonnas on endiselt väga kehvad, ning kutsub Ankarat üles töötama välja usaldusväärse õigusraamistiku heitkoguste vähendamiseks; rõhutab, et energeetika- ja loodusvarade ministeeriumi kava säilitada omamaise söetootmise ja CO_2-mahuka elektritootmise toetused aeglustab edusamme taastuvate energiaallikate kasutuselevõtul; kutsub Türgi valitsust üles – pidades silmas ka asjaolu, et Türgi võõrustab 2026. aastal ÜRO 31. kliimamuutuste konverentsi – tegema otsust söe kasutamisest järkjärgulise loobumise kohta ja tooma oma CO_2 heite kõrgeima taseme saavutamist 2038. aastast varasemaks; kutsub ELi ja Türgi ametivõime üles süvendama ja seadma prioriteediks koostööd rohelise kokkuleppe vallas, eelkõige seoses süsiniku hinnastamisega süsiniku piirimeetme raames, tegelema Türgi eksportijatele avalduva mõjuga, toetama tööstuse süsinikuheite vähendamise rahastamist ja võrkude ajakohastamist ning õiglase ülemineku poliitikameetmeid;

35. väljendab muret loomade heaolu pärast vedudel Türgi Vabariigist ja Türgi Vabariigi kaudu; nõuab rahvusvaheliste standardite järgimist ning ruumipuuduse ja kuumastressi ennetamist; on mures hulkuvate koerte ja kasside väidetava tapmise ja väärkohtlemise pärast; nõuab nende populatsiooni kontrolli kooskõlas rahvusvaheliste standarditega;

Piirkondlik koostöö ja heanaaberlikud suhted

36. tunnustab jätkuvalt Türgit ligikaudu 2,7 miljoni pagulase, sealhulgas 2,3 miljoni ajutise kaitse all oleva süürlase vastuvõtmise eest (2026. aasta jaanuari seisuga); märgib, et Frontexi 2025. aasta jaanuari aruannete kohaselt vähenes ebaseaduslik ränne Türgi ja ELi piiril absoluutarvudes ligikaudu veerandi võrra; kordab, kui oluline on Türgi koostöö rändevoogude mõjusaks ja sujuvaks haldamiseks; märgib ühtlasi, et alates 2011. aastast on EL andnud ligi 12,5 miljardit eurot, et aidata Türgil toetada pagulasi ja vastuvõtvaid kogukondi; toetab ELi rahastamise jätkumist, et veelgi enam toetada pagulaste tervishoidu, haridust, kaitset ja lõimimist Türgis; nõuab, et EL ja liikmesriigid säilitaksid finantsabi Türgi humanitaar- ja kaitseruumile ja võimaluse korral suurendaksid seda, tõhustades seeläbi jõupingutusi Türgi kodanikuühiskonna organisatsioonide ja pagulaste juhitud organisatsioonide toetamiseks;

37. väljendab muret Süüria pagulaste kaitse olukorra halvenemise pärast Türgis, sealhulgas tervisekindlustuse peatamise pärast, pagulaslaagrite sulgemise pärast ilma piisavaid alternatiive pakkumata ning rahvusvaheliste valitsusväliste organisatsioonide ja ÜRO pakutavate teenuste vähendamise pärast; on jätkuvalt mures nende vähemusrühmade, pagulaste ja rändajate olukorra pärast, kes 2025. aastal kogesid ikka veel diskrimineerimist, vägivalda ja sunniviisilist tagasisaatmist; rõhutab, et Türgi peab jätkama Süüria pagulaste kaitsmist, kuni nende tagasipöördumise tingimused on täidetud; kutsub Türgi ametivõime üles taastama võimalused

külastada päritoluriiki n-ö maakuulamise eesmärgil või samaväärsed mehhanismid, mis võimaldaksid teha teadlikke tagasipöördumisotsuseid; märgib murelikult, et usaldusväärsetest allikatest pärinevate teadete kohaselt esineb Türgis asuvates ELi rahastatavates kinnipidamiskeskustes tõsiseid inimõiguste rikkumisi, ning kutsub komisjoni üles algatama selles küsimuses läbipaistva ja sõltumatu uurimise; kutsub komisjoni üles tagama rahaliste vahendite eraldamisel ülima läbipaistvuse ja täpsuse, et ELi rahastatavad projektid, eelkõige need, mis on seotud kinnipidamiskeskuste ja piirikontrolliga, vastaksid kõigile asjakohastele inimõiguste standarditele; kutsub Türgit üles tagama ELi ja Türgi 2016. aasta avalduse ning ELi ja Türgi tagasivõtulepingu täieliku ja mittediskrimineeriva rakendamise kõigi liikmesriikide suhtes; toonitab, et rändajate haavatavust ei tohi kasutada poliitilistel eesmärkidel Euroopa Liidu ega selle liikmesriikide vastu; nõuab tungivalt, et Türgi jätkaks rände valdkonnas heas usus koostööd kõigi ELi liikmesriikidega, tagamaks, et inimsmugeldajatele saadetakse selge signaal edasiste ebaseadusliku rände voogude ärahoidmiseks;

38. kutsub veel kord Türgit üles suhtlema oma naabritega konstruktiivselt, mitte jõuliselt ega agressiivselt; tunneb heameelt Kreeka ja Türgi vahelise jätkuva dialoogi üle, sealhulgas kõrgetasemeliste kohtumiste üle, nagu peaminister Mitsotakise ja president Erdoğani tippkohtumine 2026. aasta veebruaris; nii on võimalik edendada konstruktiivset õhkkonda ja leevendada pingeid Vahemere idaosas ning see on ülimalt tähtis, võttes arvesse piirkonnas laiemalt lahvatanud ohtlikke konflikte; kordab, et on väga huvitatud selle piirkonna stabiilsusest ja julgeolekust, ning julgustab kõiki pooli dialoogi ja koostööga edasi liikuma, et lahendada kõik pooleliolevad vaidlused ja erimeelsused rahvusvahelise õiguse raamistikus; väljendab sügavat muret selle pärast, et Türgi ähvardab ametlikult endiselt Kreekat sõjaohuga (*casus belli*), mis on liitlaste ja heade naabrite vahel mõeldamatu, kui Kreeka peaks kasutama oma seaduslikku õigust laiendada oma territoriaalvete piiri Egeuse meres kuni 12 meremiilini vastavalt ÜRO mereõiguse konventsiooni artiklile 3; taunib asjaolu, et Türgi rikub jätkuvalt ELi liikmesriikide, näiteks Kreeka ja Küprose Vabariigi suveräänsust ja suveräänseid õigusi, sealhulgas nn sinise kodumaa doktriini edendamise kaudu, Kreeka territoriaalvete ja õhuruumi rikkumiste arvu märkimisväärse suurenemisega võrreldes 2024. aastaga – kuigi viimased on endiselt suhteliselt madalal tasemel –, NAVTEX-süsteemi poliitilise ärakasutamisega, Kreeka mandrilava ja majandusvööndi rikkumisega, takistades ELi ühendatuse projektide, näiteks ELi ühishuviprojektina määratletud Great Sea Interconnector ja EastMed Pipeline, edenemist, mereala ruumilise planeerimise direktiivi[6] alusel

---

6 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 2014. aasta direktiiv 2014/89/EL, millega kehtestatakse mereruumi planeerimise raamistik (ELT L 257, 28.8.2014, lk 135, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/89/oj).

avaldatava Kreeka mereala ruumilise planeerimise avaldamisest ning Kreeka suveräänseid ja tema jurisdiktsiooni alla kuuluvaid alasid hõlmava Türgi mereala ruumilise planeerimise avaldamisest keeldumisega, vastuseisuga Kreeka merepargi loomisele Egeuse merel täielikult Kreeka territoriaalvetes ning 2025. aasta augustis Kreeka jurisdiktsiooni alla kuuluvatele aladele laieneva kahe Türgi merepargi rajamisest teatamisega või Türgi laevade ebaseadusliku kalapüügitegevuse märkimisväärse suurenemisega Kreeka territoriaalvetes alates 2024. aastast; väljendab tõsist muret Ankara ülikooli riikliku mere- ja mereõiguse keskuse (DEHUKAM) koostatud seaduseelnõu ettepaneku pärast, millega kodifitseeritaks nn sinise kodumaa doktriin ja mis võiks olla otseselt vastuolus väljakujunenud rahvusvahelise õigusega kordab oma üleskutset Türgile austada kõigi ELi liikmesriikide suveräänsust nende territoriaalvetes ja õhuruumis, samuti nende suveräänseid õigusi, kooskõlas ELi ja rahvusvahelise õigusega, sealhulgas ÜRO mereõiguse konventsiooniga, kaasa arvatud õigust piiritleda mandrilava ja majandusvööndid ning õigus uurida ja kasutada oma loodusvarasid; kutsub sellega seoses Türgit üles mitte võtma vastu ühtegi seadust, mis võiks olla nende põhimõtetega vastuolus; kordab oma seisukohta, et Türgi ja Liibüa vaheline Vahemere merealade jurisdiktsioonide piiritlemist käsitlev vastastikuse mõistmise memorandum rikub kolmandate riikide suveräänseid õigusi, ei ole kooskõlas mereõigusega ega saa tekitada kolmandatele riikidele õiguslikke tagajärgi;

39. kinnitab veel kord jõuliselt oma seisukohta, et ainus lahendus Küprose probleemile on ÜRO raamistikus kokku lepitav õiglane, terviklik, elujõuline ja demokraatlik lahendus, mis põhineb kahest kogukonnast ja kahest tsoonist koosneval föderatsioonil, millel on üks ühtne rahvusvaheline juriidilise isiku staatus, ühtne suveräänsus ja ühtne kodakondsus ning poliitiline võrdsus, nagu on ette nähtud ÜRO Julgeolekunõukogu asjaomastes resolutsioonides, kokkulepitud lähenemisvaldkondades ja ÜRO peasekretäri raamistikus, samuti kooskõlas rahvusvahelise õiguse ning ELi aluspõhimõtete ja -väärtustega; nõuab tungivalt, et läbirääkimisi Küprose taasühendamise üle jätkataks ÜRO peasekretäri egiidi all võimalikult kiiresti samast punktist, kus need 2017. aastal Crans-Montanas katkestati; kutsub Türgit üles loobuma vastuvõetamatust ettepanekust kahe riigi kooseksisteerimisel põhineva lahenduse kohta Küprosel ning naasma lahenduse kokkulepitud aluse ja ÜRO raamistiku juurde;

40. tervitab ÜRO peasekretäri samme läbirääkimiste taasalustamiseks tervikliku lahenduse leidmise nimel, sealhulgas seda, et ta nimetas Küprosele isikliku saadiku; kutsub komisjoni üles nimetama kiiresti ametisse uue Euroopa Komisjoni Küprose erisaadiku; väljendab heameelt ÜRO peasekretäri egiidi all Genfis 2025. aasta märtsis ja New Yorgis 2025. aasta juulis toimunud kahe laiemas formaadis mitteametliku kohtumise üle ning Küprosel toimunud president Nikos Christodoulidesi ja Küprose türgi kogukonna juhi Tufan Erhürmani mitme kohtumise, sealhulgas 2025. aasta detsembri

kohtumise üle, kus tehtud ühisavalduses märgiti, et „tegelik eesmärk on lahendada Küprose probleem poliitilise võrdsusega, nagu on kirjeldatud ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonides“; väljendab lisaks heameelt mõlema poole hoiaku üle, mis tuleneb asjaolust, et Küprose türgi kogukonnal on uus juht, mis on aidanud taastada lootust, et luuakse soodne keskkond kokkuleppe sõlmimiseks peetavate läbirääkimiste taasalustamiseks; väljendab suurt heameelt, et sõlmiti kokkulepe täiendavate usaldust suurendavate meetmete kohta, mis on positiivne ja asjakohane samm, ning julgustab neid rakendama; toetab kindlalt pooltevaheliste kontaktide jätkamist ÜRO peasekretäri egiidi all ja peasekretäri isikliku Küprose erisaadiku tööd; nõuab, et EL ja tema liikmesriigid toetaksid kindlalt selle dialoogi jätkamist ja oleksid valmis toetama mis tahes vajalikul viisil selle protsessi võimalikku edu; julgustab kõiki pooli kasutama seda arengut läbirääkimiste taasalustamiseks ja mitte jätma seda võimalust kasutamata;

41. kutsub Türgit üles austama puhvertsooni staatust ja ÜRO Küprose rahuvalvejõudude mandaati ning lõpetama puhvertsoonis ja selle läheduses kogu ühepoolse tegevuse ja rikkumised ning hoiduma edasisest seda laadi tegevusest ja provokatsioonidest, sealhulgas põllumajandustootjate ahistamisest ja hirmutamisest; kordab oma üleskutset, et Küprose Vabariik, Türgi, Ühendkuningriik ja ÜRO teeksid koostööd ja rakendaksid konkreetseid meetmeid puhvertsooni demilitariseerimiseks, et leevendada pingeid ja aidata saavutada konstruktiivne õhkkond ÜRO juhitavate läbirääkimiste taasalustamiseks; kutsub Türgit üles tõmbuma tagasi Stroviliast ja hõlbustama Pyla leppe täielikku rakendamist; kutsub lisaks Türgit üles viima oma väed Küproselt välja ja hoiduma mis tahes ühepoolsetest sammudest, mis süvendaksid saare püsivat jagunemist, ning tegevusest, mis muudab demograafilist tasakaalu; mõistab teravalt hukka Türgi katsed tõsta Küprose okupeeritud ala separatistliku üksuse staatust, sealhulgas Turgi Riikide Organisatsiooni ja Islami Koostöö Organisatsiooni kaudu, ning kutsub kõiki riike üles austama Küprose suveräänsust kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonidega; mõistab teravalt hukka Türgi jätkuvad jõupingutused Varosha „avamiseks“ ja asustamiseks inimestega, kes ei ole piirkonna seaduslikud elanikud, rikkudes asjaomaseid ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioone; kutsub Türgit üles lõpetama ebaseadusliku tegevuse ja andma Varosha piirkonna ÜRO ajutise halduse all üle selle seaduslikele elanikele, nagu on nõutud ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonides 550 (1984) ja 789 (1992); mõistab teravalt hukka püüdlused muuta Varosha šokiturismi sihtkohaks, muutes seeläbi tragöödia sensatsiooniks ning solvates seaduslike elanike väärikust ja õigusi; mõistab hukka Küprose kreeklastele kuuluva kinnisvara jätkuva omastamise, müügi ja ebaseadusliku arendamise okupeeritud aladel; väljendab jätkuvalt sügavat muret haridus- ja usupiirangute ja -takistuste pärast, millega puutuvad kokku enklaavides elavad Küprose kreeklased; kutsub Türgit üles tõhustama koostööd Euroopa Nõukogu ning selle asjaomaste organite ja institutsioonidega ning käsitlema nende

peamisi soovitusi, rakendama täielikult Euroopa inimõiguste konventsiooni seoses usuvabaduse, arvamus- ja väljendusvabaduse austamisega ning õigusega pühapaikadele juurde pääseda ja usku praktiseerida, kaasa arvatud õigus usutalitusi pidada ja kultuuripärandit nautida, ning lõpetama kultuuri- ja usupärandi tahtliku hävitamise; tunnustab kaht kogukonda hõlmava kultuuripärandi tehnilise komisjoni tööd paljude kannatada saanud mälestiste taastamisel; peab kahetsusväärseks Türgi jätkuvat keeldumist järgida rahvusvahelist tsiviillennundusõigust ning luua Türgi ja Küprose Vabariigi lennujuhtimiskeskuste vahel suhtluskanal, mille puudumine kätkeb endas reaalseid riske ja ohte, nagu on kindlaks teinud Euroopa Liidu Lennundusohutusamet ja rahvusvaheline lennukipilootide liitude keskliit; palub veel kord, et Türgi täidaks kohustuse rakendada Ankara lepingu lisaprotokolli täielikult ja mittediskrimineerivalt kõikide liikmesriikide, kaasa arvatud Küprose Vabariigi suhtes ning täidaks ELi ees võetud kohustused, mis tulenevad 2005. aasta oktoobri läbirääkimisraamistikust;

42. kordab oma üleskutset, et Türgi annaks Küprose türgi kogukonnale vajaliku tegutsemisruumi, et nad saaksid toimida vastavalt oma rollile saare seadusliku kogukonnana, mis on Küprose Vabariigi põhiseadusega tagatud õigus; kordab oma üleskutset komisjonile suurendada jõupingutusi Küprose türgi kogukonnaga suhtlemisel, et hõlbustada Küprose probleemi lahendamist ning tuletada neile meelde, et Küprose koht on Euroopa Liidus; nõuab, et kõik asjaosalised tegutseksid julgemalt kogukondade ühendamiseks; rõhutab, et pärast Küprose probleemi terviklikku lahendamist tuleb ELi õigustikku rakendada kogu saarel; võtab teadmiseks ÜRO inimõiguste ülemvoliniku ja ÜRO peasekretäri aastaaruande Küprose kohta; on jätkuvalt mures väljendus- ja meediavabaduse piirangute pärast, sealhulgas vägivalla ja vägivallaähvarduste pärast, mis on suunatud Küprose türgi inimõiguste aktivistide ja eelkõige ajakirjanike vastu, kes on kritiseerinud Türgi mõju, nagu Küprose türgi ajakirjanik Şener Levent ja Küprose türgi ajakirjanike liidu president Ali Kişmir; võtab teadmiseks Küprosel teadmata kadunud isikutega tegeleva komitee (CMP) märkimisväärse töö ja nõuab Türgi sõjaväelt paremat juurdepääsu okupeeritud militaartsoonidele, juurdepääsu sõjaväearhiividele ja teavet säilmete ümberpaigutamise kohta uutesse matmispaikadesse;

43. rõhutab, kui oluline on tugevdada ELi ja Türgi koostööd piirkondlikes julgeolekuküsimustes, pidades eelkõige silmas muutuvat geopoliitilist olukorda; kinnitab sellega seoses Türgi – kes on ka liitlane NATOs – strateegilist ja geopoliitilist tähtsust ning tema kasvavat kohalolekut, mõju ja rolli vahendajana ja hõlbustajana rahvusvahelise julgeoleku jaoks kriitilise tähtsusega ja ELile strateegilist huvi pakkuvates piirkondades, nagu Musta mere piirkond, sealhulgas Ukraina, Lõuna-Kaukaasia ja Lähis-Ida, ning muudes asjaomastes koostöövaldkondades, nagu rände haldamine, terrorismivastane võitlus ja energiajulgeolek; tunnistab, et Türgi

osaleb jätkuvalt aktiivselt ELi kriisiohjemissioonidel ja -operatsioonidel ning annab neisse märkimisväärse panuse; rõhutab, et pragmaatilist koostööd Türgiga julgeoleku- ja kaitsevaldkonnas saab tugevdada, kui see teenib vastastikuseid strateegilisi huve; on siiski jätkuvalt tõsiselt mures selle pärast, et Türgi jätab ühe liikmesriigi NATOga tehtavast koostööst endiselt kõrvale; kutsub Türgit üles hoiduma kasutamast oma NATO liikmesust ELi ja NATO vahelise koostöö blokeerimiseks;

44. peab kahetsusväärseks, et Türgi poliitika ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga (ÜVJP) vastavusse viimise määr on madal: 2024. aastal oli vastavusse viimise määr 6 % ning 2025. aastal langes see rekordiliselt madalale tasemele (4 %); märgib siiski, et see näitaja, mis põhineb üksnes statistikal komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja avalduste ning sanktsioone käsitlevate nõukogu otsuste järgimise kohta, ei pruugi täielikult hõlmata kõiki välis- ja julgeolekukoostöös osalemise ja dialoogi tasandeid; väljendab sellega seoses heameelt viimasel ajal tihenenud dialoogi üle ELiga ning aktiivse osalemise üle ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika (ÜJKP) raames toimuvates ELi kriisiohjemissioonides ja -operatsioonides ja olulise panuse üle nendesse; võtab teadmiseks Türgi ametivõimude süveneva läänevastase hoiaku; väljendab muret selle pärast, kuidas see võib mõjutada ELi huve Lääne-Balkanil, Musta mere piirkonnas, Lõuna-Kaukaasias, Vahemere piirkonnas ja Lähis-Idas; on siiski veendunud, et praeguses geopoliitilises olukorras on oluline uurida võimalusi koostööks Türgiga ELi praeguse ja tulevase julgeoleku- ja kaitsepoliitika valdkonna raames; nõuab siiski tungivalt, et Türgi ametivõimud tegeleksid kiiresti probleemiga, et riik järgib ÜVJPd äärmiselt vähesel määral, ning kõrvaldaksid muud peamised takistused partnerite ja liitlaste vahel vajaliku usalduse tagamisel, nagu see, et üht ELi liikmesriiki ähvardatakse jätkuvalt *casus belli*'ga, seatakse küsimuse alla teiste liikmesriikide suveräänsus või hoitakse kasutusel Venemaal valmistatud õhutõrjesüsteemi S-400; märgib murega, et Türgi on taotlenud ühenduse BRICS+ liikmeks saamist, kusjuures tal on praegu partneri staatus, ning kaalub ka Šanghai Koostööorganisatsiooni (SCO) liikmesuse taotlemist; väljendab tõsist muret selle pärast, et Türgi võimalik täielik BRICS+ liikmesus ei sobi põhimõtteliselt kokku ELiga ühinemise protsessiga; rõhutab, et selline liitumine, mis näitab üleilmse ja piirkondliku juhtimise mitteliberaalse mudeli pooldamist, võib saada takistuseks ELi ja Türgi laiema partnerluse poole liikumisele;

45. tunnustab seoses Venemaa agressioonisõjaga Ukraina vastu Türgi jõupingutusi, et olla lepitaja ja potentsiaalne vahendaja; seda näitab pooltevaheliste otsekõneluste korraldamine Istanbulis ning Ukrainale sõjalise, diplomaatilise ja humanitaarabi, sealhulgas kaitsevarustuse andmine, mis on aidanud kaasa Ukraina kaitsealastele jõupingutustele; tunnistab, et Türgi on traditsiooniliselt jäänud seisukoha juurde, et ta ei toeta väljaspool ÜRO raamistikku vastu võetud sanktsioone; peab siiski jätkuvalt kahetsusväärseks, et Türgi

ei järgi ELi Venemaa-vastaseid piiravaid meetmeid, kuid väljendab heameelt meetmete üle, mida Türgi on võtnud, et hoida ära sanktsioonidest kõrvalehoidmist Türgi territooriumi kaudu, näiteks ühiselt prioriteetseks loetavate kaupade reekspordi takistamine, mis on andnud mõningaid tulemusi, ning nõuab meetmete vastavusse viimist Venemaa suhtes kehtestatud ELi sanktsioonide raamistikuga; nõuab tungivalt, et Türgi ametivõimud suurendaksid jõupingutusi, et avastada ja ennetada piiravatest meetmetest kõrvalehoidmist, eelkõige Venemaa poolt sõjalistel eesmärkidel kasutatavate kõrgtehnoloogiliste kaupade puhul, et vältida nende kaupade valetransiiti Kesk-Aasia kaudu Venemaale, võtaksid sellised meetmed kasutusele ka muude majanduslikult kriitilise tähtsusega kaupade puhul, vähendaksid Venemaalt pärinevate energiaallikate kasutamist ning tegeleksid meresõidu- ja keskkonnaohutuse riskidega, mis on seotud Venemaa varilaevastikuga; väljendab muret ka selle pärast, et Türgi ei ole seoses Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõjaga piiranud Venemaa riigi kontrolli all oleva meedia tegevust; märgib venemeelsete narratiivide ja Venemaaga seotud desinformatsiooni laialdast levikut Türgi teaberuumis, eelkõige seoses Ukraina, NATO ja energiajulgeolekuga; kutsub Türgit üles suurendama jõupingutusi, et võidelda välisriigist lähtuva infoga manipuleerimise ja desinformatsiooni vastu; märgib murega, et Türgi on TurkStreami ja Blue Streami torujuhtmete kaudu oluline Venemaa maagaasi importija ning oluline nafta ja naftatoodete allikas; kordab, et on mures Türgi tiheda koostöö pärast Venemaaga suurte tuumaelektrijaamade, sealhulgas Akkuyu tuumaelektrijaama arendamisel, mis peaks hakkama tööle 2026. aastal ning mis kuulub Venemaa riiklikule aatomienergiaettevõttele Rosatom, kes hakkab seda ka käitama; nõuab tungivalt, et Türgi valitsus ühineks Espoo konventsiooniga, millega kohustatakse osalisi teavitama naaberriike kõigist olulistest kavandatavatest projektidest, millel on tõenäoliselt märkimisväärne piiriülene kahjulik keskkonnamõju;

46. väljendab muret Türgi tihedate diplomaatiliste, majandus- ja energiasuhete pärast Iraani Islamivabariigiga, sealhulgas korrapäraste kõrgetasemeliste kontaktide, püsivate kaubandussuhete ja Iraani gaasi jätkuva impordi pärast; peab kahetsusväärseks, et Türgi ei ole ühinenud ELi reaktsiooniga meeleavalduste vägivaldsele mahasurumisele Iraanis ega islami revolutsioonilise kaardiväega seotud piiravate meetmetega; võtab teadmiseks hiljutise kohtupraktika Ameerika Ühendriikides seoses Halk Bankası A.Ş.-iga (Halkbank), sealhulgas sanktsioonidest kõrvalehoidumise ja rahapesuskeemidega seotud menetlused; kutsub Türgit üles viima oma poliitika järk-järgult vastavusse ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitika seisukohtade ja sanktsioonirežiimiga; märgib murega, et Iraani režiimi vastu suunatud sõjalised operatsioonid mõjutavad Türgit tema geograafilise läheduse tõttu Iraaniga; see hõlmab ülekanduvat mõju, eelkõige seoses uue rändesurvega; rõhutab sellega seoses piirkondliku koordineerimise ja tiheda koostöö tähtsust Türgi ja teiste rahvusvaheliste partneritega;

47. väljendab heameelt Türgi pikaajalise seisukoha üle, mille kohaselt toetatakse Iisraeli ja Palestiina konfliktis kahe riigi kooseksisteerimisel põhinevat lahendust, mis on kooskõlas ELi seisukohaga, ning Türgi aktiivse osalemise üle kahe riigi kooseksisteerimisel põhineva lahenduse elluviimise ülemaailmses liidus selle lahenduse rakendamiseks; väljendab heameelt Türgi panuse üle vahendamispüüdlustesse Gaza relvarahus ja seoses 2025. aasta oktoobris Sharm el Sheikhis toimunud Gaza rahutippkohtumisega; mõistab hukka Türgi ametiasutuste aktiivse toetuse ELi poolt terrorirühmituste nimekirja kantud Hamasile ja Türgi keeldumise selle terroriorganisatsiooniks tunnistamisest, mis ei ole kooskõlas ELi välis- ja julgeolekupoliitikaga; taunib asjaolu, et Türgi ei mõistnud hukka Hamasi 7. oktoobri 2023. aasta rünnakut Iisraeli vastu; hoiatab Türgit koostöö eest äärmuslike eesmärkidega seotud piirkondlike osalejatega ning märgib, et sellised sidemed võivad raskendada ELi ja Türgi suhteid ning mõjutada piirkonna stabiilsust; kutsub Türgit üles järgima jätkuvalt kindlalt mitmepoolset süsteemi, mille keskmes on ÜRO ning mis on oluline raamistik Iisraeli-Palestiina konfliktile tervikliku, õiglase ja püsiva lahenduse leidmiseks;

48. võtab teadmiseks Türgi kasvanud mõjuvõimu Süürias toimuva üle pärast Assadi režiimi langemist ning Türgi tiheda koostöö Süüria praeguste üleminekuvõimudega, mis hõlmab ka sõjalist väljaõpet ja nõustamistuge; on endiselt mures Türgi vägede jätkuva kohaloleku pärast riigis ning Türgi toetatud relvarühmituste osalemise pärast Süüria põhja- ja kirdeosas aset leidnud viimatistes vägivallajuhtumites, mis olid suunatud ka rühmituste vastu, kellel oli otsustav roll rahvusvahelises võitluses Daeshi vastu; mõistab hukka pikaajalise sõjalise taristu ja haldusstruktuuride loomise Türgi kontrolli all olevatel okupeeritud aladel; kutsub Türgit üles tegema konstruktiivset koostööd Süüria ametiasutustega, austama Süüria suveräänsust ja territoriaalset terviklikkust ning tegelema oma julgeolekuprobleemidega täielikus kooskõlas rahvusvahelise õigusega, nii et kõigile süürlastele, kaasa arvatud kurdidele, oleks tagatud julgeolek ja põhiõigused, ning hoiduma igasugusest sekkumisest Süüria siseprotsessidesse; mõistab hukka Süüria armee ja kurdide juhitud Süüria demokraatlike jõudude vahelise viimase kokkupõrke ajal toimunud rünnakud tsiviilelanikkonna vastu, mis põhjustasid mitu surmajuhtumit, tõid kaasa suure hulga tsiviilisikute ümberasustamise ning takistasid juurdepääsu humanitaarabile; väljendab lootust, et Süüria üleminekuvalitsuse ja Süüria demokraatlike jõudude vaheline viimane kokkulepe, milles nähakse ette kurdi vägede ja institutsioonide järkjärguline integreerimine riigi struktuuridesse ning kurdide kultuuriliste, keeleliste ja kodanikuõiguste ajalooline tunnustamine, võimaldab saavutada Süüria kirdepiirkonnas stabiilsuse, mis on äärmiselt oluline, et riigi kaasavat poliitilist üleminekut saadaks edu; hoiatab, et piirkondliku julgeoleku tõsine halvenemine võib soodustada Daeshi uut esiletõusu; rõhutab, et Süüria kinnipidamisasutustes hoitavate Daeshi täiskasvanud võitlejate või kahtlusaluste ümberpaigutamine

Türki või Türgi kaudu peab toimuma mõjusate kinnipidamist, seiret ja teabevahetust käsitlevate kokkulepete alusel, sealhulgas kõigi üle piiri viimiste puhul; märgib, et Süüria majanduse ülesehitamiseks on vaja märkimisväärseid investeeringuid, ja tunnistab Türgi huvi nendesse jõupingutustesse panustada; väljendab toetust ELi ja Türgi tihedale ja konstruktiivsele koostööle selles valdkonnas;

49. kinnitab taas kord oma toetust Armeenia ja Türgi suhete normaliseerimisele leppimise, heanaaberlike suhete, piirkondliku stabiilsuse ja julgeoleku ning sotsiaal-majandusliku arengu huvides ning väljendab heameelt seni tehtud edusammude üle, mis hõlmavad teatavate viisamenetluste lihtsustamist, ettevalmistusi eelseisvaks piiri avamiseks kolmandate riikide kodanikele ja diplomaatiliste passide omanikele ning Turkish Airlinesi otselendude taastamist; julgustab Türgit selles protsessis iseseisvalt ja kindlalt edasi liikuma, ilma et ta sõltuks seejuures suhetest kolmanda riigiga; kutsub mõlemat riiki üles jätkama tööd parema ühendatuse nimel, et hõlbustada maismaaühendust Euroopa ja Aasia vahel ning edendada ajaloolist leppimist, tagada parem ärikliima ja luua tugevamaid inimestevahelisi kontakte; toetab komisjoni jõupingutusi ELi piirkondadevahelise ühendatuse tegevuskava väljatöötamisel; tegevuskavva on kaasatud Türgi, Armeenia ja Aserbaidžaan, see hõlmab selliseid projekte nagu Kars–Thbilisi–Bakuu raudteeliin, ning sellel on suur potentsiaal aidata kaasa piirkondlikule stabiilsusele ning majanduslikule ja sotsiaalsele arengule; julgustab Türgit toetama Armeenia ja Aserbaidžaani vahelist rahuprotsessi ning ärgitab Türgit veel kord tunnistama Armeenia genotsiidi, et sillutada teed tõelisele leppimisele Türgi ja Armeenia rahvaste vahel, ning austama täielikult oma kohustusi kaitsta armeenia kultuuripärandit;

ELi ja Türgi suhete laiem raamistik

50. kordab oma kindlat veendumust, et olgugi et ühinemisprotsess on praegu Kopenhaageni kriteeriumide mittetäitmise ja demokraatlike reformide puudumise tõttu seiskunud, on Türgi strateegilise tähtsusega riik; rõhutab, kui oluline on säilitada konstruktiivne dialoog ja süvendada koostööd vastastikust strateegilist huvi pakkuvates valdkondades, sealhulgas seoses Küprosega, tehes seda etappide kaupa, proportsionaalsel ja tagasipööratava viisil ning kooskõlas Euroopa Ülemkogu 2024. aasta aprilli järeldustega; kinnitab veel kord, et EL on jätkuvalt pühendunud parimate võimalike suhete edendamisele Türgiga, tuginedes dialoogile, austusele ja vastastikusele usaldusele kooskõlas rahvusvahelise õiguse ja heanaaberlike suhetega;

51. väljendab sellega seoses heameelt ELi ja Türgi suhete järkjärgulise, proportsionaalse ja tagasipööratava tugevdamise üle vastastikust huvi pakkuvates valdkondades väljaspool ühinemisprotsessi kooskõlas soovitustega, mis on esitatud 29. novembri 2023. aasta ühisteatises ELi ja Türgi suhete kohta; väljendab lisaks heameelt hiljutiste kõrgetasemeliste dialoogide üle kaubanduse ja majanduse,

rände ja julgeoleku, kliima ning teaduse, teadusuuringute, tehnoloogia ja innovatsiooni valdkonnas; nõuab taas kõigi asjakohaste kõrgetasemeliste dialoogide taasalustamist ja kõrgetasemeliste struktureeritud dialoogide algatamist valdkondliku koostöö teemal, kui need on vajalikud muude ühiste probleemide lahendamiseks;

52. toetab Türgiga ühendatust käsitleva tegevuskava laiendamist kooskõlas ELi ja rahvusvaheliste õigusaktidega sellistes valdkondades nagu energeetika, transport, digivaldkond ja inimestevahelised kontaktid, mis on näide heast pragmaatilisest ja vastastikku kasulikust koostööst, mis võib aidata edendada piirkonnas rahu ja stabiilsust; rõhutab, et strateegiliselt oluline on kiirendada selliste esmatähtsate taristuprojektide lõpuleviimist, millega parandatakse ELi ja Türgi vahelist ühendatust kooskõlas laiendatud üleeuroopaliste võrkudega; rõhutab Türgi tähtsust mandriülese ühenduvuse algatuste arendamisel ja toimimisel; selliste ühenduste hulka kuulub ka üha olulisemaks muutuv Euroopa ja Aasia vaheline alternatiivne kaubatee (nn keskkoridor), mis võib aidata märkimisväärselt tugevdada ELi tarneahela vastupidavusvõimet ja majanduskoostööd ning millel võib olla oluline roll ELi laiemate strateegilise autonoomia eesmärkide edendamisel; nõuab tungivalt Musta merd ümbritseva kiirtee ja raudteeühenduste õigeaegset arendamist; väljendab heameelt Türgi valmisoleku üle investeerida Türgit, Bulgaariat ja Rumeeniat ühendava Musta merd ümbritseva kiirtee ehitamisse;

53. kutsub komisjoni üles võtma teiste kandidaatriikidega saadud edukate kogemuste põhjal vajalikke meetmeid, et laiendada programmi „rändle nagu kodus“ võimalikult kiiresti ka Türki; kutsub komisjoni üles kaaluma meetmete võtmist ühtse euromaksete piirkonna (SEPA) ja muude asjakohaste programmide laiendamiseks, et lihtsustada inimestevahelisi kontakte; väljendab heameelt aruandeperioodil tehtud edusammude üle teadus- ja uurimiskoostöö valdkonnas, eelkõige seoses osalemisega programmis „Euroopa horisont“; toetab Türgi osalemist ELi elanikkonnakaitse mehhanismis ning nõuab, et süvendataks ELi ja Türgi koostööd elanikkonnakaitse ja vastupidava taristu valdkonnas, rõhutades vajadust tugevdada omavalitsuste detsentraliseeritud suutlikkust, kodanikuühiskonna osalemist, paremat koordineerimist ja üldsuse teavitamist;

54. kordab oma seisukohta, et ELi tolliliitu on vaja täielikult rakendada ja ajakohastada, eriti arvestades praegust geopoliitilist maastikku; on teadlik sellest, kui oluliseks peetakse ELi ja Türgi suurtes majandussektorites selle üle 30 aasta kehtinud vahendi ajakohastamist; on valmis toetama ajakohastatud tolliliitu, millel on laiem ja vastastikku kasulik kohaldamisala ja mis võiks tuua märkimisväärset majanduslikku ja strateegilist kasu mõlemale osapoolele, tugevdades kaubandussidemeid, suurendades investeeringuid ja tarneahelate vastupanuvõimet, edendades digi- ja rohepööret, avalikke hankeid ja kestliku arengu kohustusi, ning

aidates igati kaasa nii ELi kui ka Türgi majandusjulgeolekule; juhib siiski tähelepanu asjaolule, et selleks, et Euroopa Parlament saaks protsessi lõpus oma nõusoleku anda, peab selline ajakohastamine põhinema rangel inimõiguste ja põhivabadustega seotud tingimuslikkusel, rahvusvahelise õiguse austamisel, vastavusel ÜVJP-le ja heanaaberlikel suhetel, sealhulgas sellel, et Türgi rakendab täielikult lisaprotokolli, millega laiendatakse Ankara lepingut eranditeta ja diskrimineerimiseta kõigile liikmesriikidele, ning hõlmama meetmeid, mille eesmärk on toetada rohepööret ja aidata väikestel ja keskmise suurusega ettevõtjatel kohaneda; väljendab heameelt edusammude üle, sealhulgas kaubandustõkete vähenemise üle, mida on täheldatud viimasel ajal, pärast kõrgetasemelist kaubandusdialoogi;

55. rõhutab, kui olulised on ELi ja Türgi vahelise kaubanduse jaoks komisjoni tulevased algatused, nagu tööstuse kiirendamise õigusakt ja „valmistatud Euroopas“ (Made in Europe) lähenemisviis, millega kaasnevad võimalikud ranged nõuded, mistõttu võib lõpuks olla vajalik ELi hankelepingute sõlmimise korra läbivaatamine ning see võib mõjutada tõsiselt juba niigi aegunud tolliliitu ELi ja Türgi vahel; väljendab heameelt asjaolu üle, et komisjoni ettepanekus tööstuse kiirendamise õigusakti kohta on juba sätestatud, et tootmissisend, mis on pärit partnerriikidest, kellega liit on sõlminud vabakaubanduspiirkonna või tolliliidu loomise lepingu (nagu Türgi), loetakse liidust pärit olevaks; toetab seda lähenemisviisi ja nõuab, et tulevikus tehtaks samasisulisi ettepanekuid ka muude asjakohaste õigusaktide puhul, et võtta jätkuvalt arvesse kandidaatriikide, eelkõige ELiga tolliliidu sõlminud riikide turgude ja majanduse edasise integreerimise tähtsust;

56. märgib sügava kahetsusega, et Türgi ei ole teinud edusamme viisanõude kaotamiseks vajalike kriteeriumide täitmisel; kordab, et on valmis alustama viisanõude kaotamise protsessi niipea, kui Türgi ametiasutused on täielikult täitnud kuus selgelt täitmata kriteeriumi mittediskrimineerival viisil kõigi ELi liikmesriikide suhtes, viies need vastavusse ELi viisapoliitikaga; peab kahetsusväärseks asjaolu, et Türgi kodanikel esineb ELi liikmesriikide viisade taotlemisel probleeme, mis on tingitud nõudluse märkimisväärsest suurenemisest ja süsteemi kuritarvitamise kartusest; tunnistab siiski poliitilisel tasandil võetud kohustust parandada viisade kättesaadavust ja nõuab mõlemalt poolelt suuremaid jõupingutusi allesjäänud tehniliste ja halduslike tõkete kõrvaldamiseks; kutsub liikmesriike üles suurendama selle probleemi lahendamiseks eraldatavaid vahendeid; toetab viisalihtsustusmeetmeid, eelkõige seoses äritegevuse ja Erasmuse üliõpilastega; peab äärmiselt kahetsusväärseks Türgi ametivõimude pidevaid katseid süüdistada ELi selles, et EL ei ole selles küsimuses edusamme teinud, samas kui nemad ise ei ole võtnud vajalikke meetmeid ülejäänud kriteeriumide täitmiseks; tuletab Türgile meelde, et käegakatsutavate ja kumulatiivsete edusammude puudumine seni täitmata tingimuste täitmisel mõjutab otseselt äritegevust ja Erasmuse üliõpilasi; peab

kahetsusväärseks, et Türgi valitsus kuritarvitab eripasse, mille arv ei ole teada, kuid ei võta vajalikke meetmeid, et liikuda raamistiku suunas, millest oleks kasu kogu elanikkonnale; kutsub Türgi valitsust üles kõrvaldama allesjäänud tegurid, mis pärsivad viisanõude kaotamise dialoogi taasalustamist, ja kutsub ühtlasi nõukogu üles tegema oma osa pärast seda, kui need meetmed on võetud; võtab teadmiseks ELi ja liikmesriikide otsuse kehtestada 15. juulil 2025 mitmekordsete viisade andmise astmeline raamistik;

57. tervitab Euroopa Investeerimispanga tegevuse taasalustamist Türgis ja Türgi investeerimisplatvormi Euroopa Kestliku Arengu Fondi raames, mis võimaldab tagatisprogrammide kaudu suuremat investeerimistoetust kolme üldise poliitikaprioriteedi (rohelepe, strateegia „Global Gateway“ ning töökohtade loomine ja majanduskasv) raames kooskõlas asjakohaste tingimustega, mis puudutavad ELi väärtuste austamist; rõhutab vajadust tagada, et ükski ELi programm ei tooks kasu Türgi üksustele, kes ei austa ELi põhiväärtusi;

58. toetab ELi-Türgi parlamentaarse ühiskomisjoni ELi esinduse otsust lükata pärast seda, kui peeti kinni ja vahistati Istanbuli linnapea Ekrem İmamoğlu ja teised, edasi ühiskomisjoni 82. kohtumine, mis pidi toimuma 14.–15. aprillil 2025 Ankaras; jääb seisukohale, et parlamentaarne dialoog on jätkuvalt ELi ja Türgi suhete oluline osa, ning väljendab lootust, et parlamentaarse ühiskomisjoni töö jätkub varsti, kui tingimused seda võimaldavad; peab kahetsusväärseks Türgi ametivõimude otsust mitte kutsuda Euroopa Parlamenti vaatlema 2023. aasta mais toimunud presidendi- ja parlamendivalimisi väidetava ebaõiglase kohtlemise tõttu, ning märgib, et kutsutud olid Euroopa Nõukogu parlamentaarne assamblee ning Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni Parlamentaarne Assamblee; väljendab lootust, et Euroopa Parlamendi missioon kutsutakse vaatlema järgmisi valimisi Türgis;

ELi ja Türgi suhete tulevik

59. kordab oma seisukohta, et Türgi valitsus ei ole võtnud vajalikke meetmeid, et kõrvaldada riigis esinevad põhimõttelised demokraatiaalased puudujäägid, ning väidab seetõttu, et Türgi ELiga ühinemise protsessi ei ole praeguses olukorras võimalik jätkata; tunnustab siiski suure osa Türgi ühiskonna demokraatlikke ja Euroopa-meelseid püüdlusi; võtab teadmiseks Türgi opositsiooniliikmete hiljutised üleskutsed ühinemisprotsess taas käima lükata ja ühinemisläbirääkimisi taasalustada; avaldab tunnustust selle uuendusliku ja julge lähenemisviisi eest; on siiski skeptiline selle toetamise suhtes, kui Türgi valitsus ei anna selgelt märku oma valmisolekust pühenduda konkreetsete ja usaldusväärsete meetmete abil taas ELiga ühinemisele;

60. tuletab meelde, et nagu iga teisegi kandidaatriigi puhul, sõltub ühinemisprotsess Kopenhaageni kriteeriumide täielikust täitmisest ja

suhete normaliseerimisest kõigi ELi liikmesriikidega; rõhutab, et Türgi konstruktiivne suhtumine, sealhulgas seoses Küprose probleemiga, on ELi ja Türgi vahelise tihedama koostöö edendamisel jätkuvalt keskse tähtsusega; on sellega seoses seisukohal, et väljakuulutatud ELiga ühinemise püüdluste edendamisel peaksid Türgi ametivõimud pöörama vähem tähelepanu riigi suutlikkusele julgeoleku ja kaitse valdkonnas ning selle asemel tegelema riigi demokraatia raske olukorraga; kinnitab valmisolekut ühinemisprotsessiga edasi liikuda, tingimusel et Türgi valitsus võtab need vajalikud meetmed;

61. ärgitab Türgi valitsust tegema praegu peatatud ühinemisprotsessist hoolimata jätkuvalt konstruktiivset koostööd ELi institutsioonide ja liikmesriikidega, et liikuda tihedama ja strateegilisema partnerluse suunas, tuginedes asjakohastele nõukogu ja Euroopa Ülemkogu järeldustele ning kokku lepitud tingimuslikkusele; rõhutab vajadust alustada arutelu selle üle, kuidas selline uus konstruktiivne ja edumeelne ELi ja Türgi suhete raamistik, mis tugineb demokraatlike põhimõtete, õigusriigi ja põhiõiguste austamisele, hõlmaks kõigi asjaosaliste huve; rõhutab vajadust tugevdada ELi ja Türgi partnerlust, näiteks kehtiva assotsieerimislepingu ajakohastamise ja täiendamisega;

62. on siiski arvamusel, et demokraatia ja õigusriigi jätkuv tagasilangus lähitulevikus viib riigi EList veelgi kaugemale, õõnestades usaldust, mida on vaja koostöö ja partnerluse tegelikuks tõhustamiseks vastastikust huvi pakkuvates valdkondades, nagu kaubandus, energeetika või julgeolek;

63. on veendunud, et ELi huvides on ümber hinnata viisid, kuidas Türgi saab jääda tugevalt ELiga seotuks mitte ainult standardite, vaid ka väärtuste ja põhimõtete poolest, ning kavandada poliitilisi algatusi selle eesmärgi kohaselt; väljendab muret teise autokraatliku süsteemi järkjärgulise konsolideerumise pärast ELi lähinaabruses, kuna sellistel arengutel on otsene ja kaugeleulatuv mõju liidu pikaajalistele huvidele ja stabiilsusele; nõuab tungivalt, et kõik ELi institutsioonid, liikmesriigid ja Euroopa Ülemkogu võtaksid julgelt sõna Türgi demokraatia jätkuva tagasilanguse ja riigis toimuvate inimõiguste rikkumiste teemal, eriti arvestades pluralistliku demokraatia käimasolevat lammutamist – see ei ole vastuolus püüdlustega luua parimad võimalikud suhted ELi ja Türgi vahel; kutsub komisjoni ja Euroopa välisteenistust üles seisma hea selle eest, et Türgit külastavate kõrgete ametnike päevakavva kuuluks kohtumisi võimalikult erinevate poliitiliste ja kodanikuühiskonna sidusrühmadega, et saada riigist terviklikum pilt;

64. kinnitab lubadust jätkata otsusekindlalt Türgi sõltumatu kodanikuühiskonna toetamist; kutsub komisjoni üles toetama ja suurendama oma poliitilist ja rahalist toetust Türgi elujõulisele ja demokraatiameelsele kodanikuühiskonnale, kelle jõupingutused võivad aidata luua poliitilist tahet, mis on vajalik ELi ja Türgi suhete

süvendamiseks; leiab, et kuigi stiimulitel põhinevad ja tehingupõhised lähenemisviisid toimivad paljudes ELi ja Türgi koostöö valdkondades, ei ole suudetud nendega edendada riigi demokratiseerimist; rõhutab sellega seoses, et ühinemisprotsessi taasalustamine sõltub peamiselt Türgi ametivõimude ja ühiskonna vankumatust poliitilisest tahtest kujuneda täieõiguslikuks demokraatiaks, mida EL ei saa peale sundida;

65. kordab oma üleskutset tugevdada ja süvendada ELi ja Türgi ühiskondade vahelist vastastikust teadlikkust ja mõistmist, et soodustada kultuurilist arengut ja sotsiaal-kultuurilist suhtlust ning võidelda igasuguste sotsiaalsete, usuliste, etniliste või kultuuriliste eelarvamuste ilmingute vastu; kordab, kui oluline on ELi ja Türgi suhete jaoks inimestevahelise suhtluse hõlbustamine, eelkõige demokraatia, õigusriigi ja inimõiguste edendamiseks; julgustab Türgit ja ELi edendama ühiseid väärtusi, eelkõige toetades noori;

o
o o

66. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon Euroopa Ülemkogu eesistujale, nõukogule ja komisjonile; palub, et käesolev resolutsioon tõlgitaks türgi keelde ja edastataks Türgi Vabariigi presidendile, valitsusele ja parlamendile.